Бани одам аъзои якдигаранд!

Рӯзнома аз соли 1924 мебарояд

Овози тоҷик

آواز تاجيك

Номҳои пешинаи рӯзнома: «Овози тоҷики камбағал» (соли 1924), «Овози тоҷик» (солҳои 1924-1931), «Ҳақиқати Ўзбекистон» (солҳои 1931-1940), «Ўзбекистони сурх» (солҳои 1950-1964), «Ҳақиқати Ўзбекистон» (солҳои 1964-1991).

РӮЗНОМАИ КЕНГАШИ ОЛИЙ МАҶЛИС ВА ДЕВОНИ ВАЗИРОНИ ҶУМҲУРИЯТИ ЎЗБЕКИСТОН

23 июли соли 2003. Чоршанбе № 55 (12898)

Дар фурӯш нархи озод. Рӯзнома соати 16.55 имзо гардид.

Маҷлиси Девони Вазирон

18 июл маҷлиси Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон, бахшида ба ҷамъбасти рушди соҳаи иқтисодиёт ва иҷтимоиёт дар нимсолаи аввали соли 2003 ва ба амал баровардани тадбирҳо оид ба самтҳои муҳими устувори ислоҳоти ин соҳа маҷлиси Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон ба амал омад.

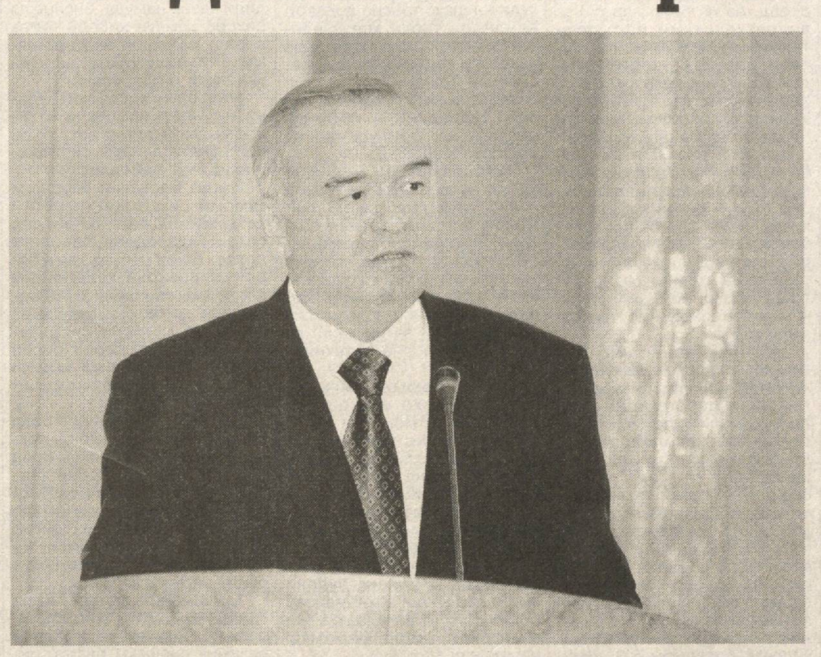

Дар маҷлис Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон Ислом Каримов маърӯза кард.

Роҳбари давлатамон қайд намуд, ки дар нимсолаи аввали соли ҷорӣ тамоюли рушди устувори иқтисодӣ идома ёфт, устувории меҳиқтисодию молиявӣ мустаҳкам, интизоми пардохт баланд шуд, мутаносибии иқтисодиёт ва умуман баъзе соҳаҳои вай пурзӯр гардид. Дар натиҷаи зина ба зина ва пайваста гузаронда шудани ислоҳот дар тамоми соҳаҳо ба комёбиҳои муайян муваффақ шуданд.

Ҳаҷми маҳсулоти умумии дохилӣ 103,8 фоиз, аз он ҷумла, истеҳсоли маҳсулоти саноатӣ 105,5 фоиз, маҳсулоти кишоварзӣ 103,8 фоиз, истеҳсоли молҳои истеъмолӣ 104 фоиз ва хизматрасонӣ 104,4 фоиз таъмин гардид.

Ин нишондиҳандаҳо ба сифати оинаи ба худ хоси дигаргунсозиҳои эҷобии иқтисодиёт бо суръату самарабахш идома ёфтани ҷараёнҳои ташаккулёбии муносибатҳои иқтисодии мамлакатамонро инъикос менамоянд.

Хусусигардонӣ, ташкил кардани моликияти хусусӣ, ки ба таври муайян ҷанбаи муҳими иқтисоди бозаргонӣ ба ҳисоб меравад, аҳамияти бузург дорад. Дар давраи ҳисобот 698 корхонаву обектҳо аз тасарруфи давлат бароварда, хусусӣ гардонда шуд, маблағи аз хусусигардонӣ ба даст овардашуда ҷамъулҷамъ 22,5 миллиард сӯмро ташкил дод.

Президент он чизро алоҳида хотирнишон кард, ки талаботи фармону қарорҳо оид ба баланд бардоштани мавқеи хусусигардонии моликияти хусусӣ дар иқтисодиёт пурра ва ба дараҷаи бояду шояд иҷро намешаванд.

Дар давоми давраи гузашта оид ба самтҳои муҳимтарини ислоҳсозии иқтисодиёт, аз он ҷумла, амиқсозии ислоҳот дар кишоварзӣ фармонҳо, инчунин қарори ҳукумат, барномаҳо, дигар ҳуҷҷатҳои муҳими меъёрӣ, ки ба иҷрои фармонҳои мазкур нигаронда шудаанд, қабул шуданд.

Оиди ба ҳаёт васеъ татбиқ намудани вазифаҳое, ки дар фармону қарорҳои мазкур муайян шудаанд, корҳои амалӣ идома доранд. Дар маҷлис аҳволи иҷрои ҳуҷҷатҳои мазкур аз нуқтаи назари танқидӣ чуқур таҳлил шуд.

Инчунин қайд шуд, ки ба сатҳи нав бардоштани рушди хоҷагии фермерӣ, ҷорӣ кардани сохти васеъмиқёси хизматрасонии суғуртавӣ барои истеҳсолгарони маҳсулоти кишоварзӣ ва хусусан — ба рушди истеҳсолот ва инфрасохтори бозаргонӣ дар деҳот эътибори алоҳида додан лозим. Ба аҳволи ғайриқаноатбахши корҳои сохтмонӣ ва баҳрабардории обектҳо, ки дар натиҷаи суст шудани амиқсозии ислоҳоти иқтисодӣ дар сохтмони ҷорӣ ба амал омадаанд, эътибори ҷиддӣ дода шуд. Қайд шуд, ки дар гузарондани савдо дар асоси озмун ҳамоно ба қонуншиканӣ роҳ медиҳанд, ҳолатҳои баланд кардани арзиши лоиҳавии сохтмон, ба дараҷаи талабот ривоҷ наёфтани хизматрасонии лизингӣ-лоиҳавию инжирингӣ, беэътиборӣ зоҳир намудан ба рушди ташкилотҳои хусусии сохтмонӣ ҷой доранд.

Дар маҷлис зарурати барҳам додани нуқсонҳои тамоми звеноҳои сохти идоракунӣ, ки дар роҳи азнавсозии иқтисодию демократӣ монеъа мегардад, таъкид шуд. Оид ба амиқсозии ислоҳоти маъмурӣ ва такмилдиҳии сохтори идоракунии иқтисодӣ, аз он ҷумла оид ба бозрасии сохти ҳисоботи давлатии оморӣ ва идоравӣ, инчунин аз рӯи дигар вазифаҳои муҳим тавсияномаҳои дахлдор, маслиҳату супоришот доданд.

Аз рӯи масъалаҳои баррасишуда ахбороти ҷонишини Нахуствазир, вазири иқтисодиёт Р.Азимов, вазири кишоварзӣ ва хоҷагии об А.Ҷӯраев, раиси Кумитаи давлатии идоракунии амволи давлатӣ ва ҷонибдории тадбиргарӣ М.Асқаров, ҳокими вилояти Наманган Т.Ҷабборов, ҳокими вилояти Сирдарё Р.Ҳайдаров, ҳокими вилояти Хоразм И.Бобоҷонов шунида шуд.

Дар маҷлис аз рӯи масъалаҳои баррасишуда қарорҳои дахлдор қабул карданд.

(ЎзА).

Дар бораи ҷамъбасти тараққиёти соҳаи иқтисодиёт ва иҷтимоиёт дар шаш моҳи аввали соли 2003 ва ба ҳаёт татбиқ намудани тадбирҳо оид ба самтҳои асосии ислоҳоти иқтисодӣ дар ин соҳа

Нутқи Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон Ислом Каримов дар Маҷлиси Девони Вазирон

Мӯҳтарам иштирокдорони маҷлис!

Мавзӯъи асосии маҷлиси имрӯза,— ин муҳокимаи ҷамъбасти шаш моҳи аввали соли 2003 мебошад. Тавре ки маълум аст, ҳанӯз дар аввали сол мо барномаи муайяни тараққиёти иқтисодии мамлакат, роҳҳои асосӣ ва муҳимтарини озодгардонии минбаъдаи иқтисодиёт, амиқгардонии ислоҳоти иқтисодӣ дар соли 2003 ва солҳои оянддаро муайян намуда будем.

Аз ҳамин нуқтаи назар муҳим аст, ки корҳои дар ин самт ба сомон расидаро аз нуқтаи назари танқидӣ ва принсипиалӣ дида бароем, роҳи пешрафти худро ҷиҳати иҷрои вазифаҳои дар пешистода дар соли ҷорӣ муайян намоем.

Дар давраи гузашта тамоили пешрафти устувори иқтисодиёт ба мушоҳида мерасид, аз нигоҳи макроиқтисодӣ ва молиявӣ мӯътадилӣ ба назар расид, интизоми пардохт беҳтар гардид, мувозинати иқтисодиёт дар маҷмӯъ ва дар соҳаҳои алоҳида қавӣ гардид.

Дар ним соли аввал маҳсулоти умумии дохилӣ ба миқдори 3,8 фоиз афзуд. Ҳамаи соҳаҳои иқтисодиёт, бидуни истисно устуворона тараққӣ ёфтанд. Ҳаҷми истеҳсолоти саноат ба микдори 5,5 фоиз , истеҳсоли молҳои истеъмолӣ ба 4% фоиз, хоҷагии қишлоқ —3,8 фоиз, инвеститсияҳо ба —2,6 фоиз зиёд гардид. Анъанаи бо кор таъмин гардондани аҳолӣ боло рафт. Ва 102,8 фоизро ташкил намуд.

Ҳамаи ин ва дар навбати аввал тадбирҳои муайян оид ба ҳимояи иҷтимоии аҳолӣ имкон доданд, ки истеҳсоли умумии маҳсулот ба ҳисоби ҳар як фарди аҳолӣ ба 2,6 фоиз, даромади ҳақикӣ ба 8 фоиз зиёд гардад.

Дар соҳаи сиёсати буҷа роҳи асосии дар аввали сол пешгирифташуда амалӣ шуданд. Яъне сиёсати ҷиддии ба амал баровардани сиёсати кредитӣ —молиявӣ ва иҷрои меъёрҳои буҷавӣ оид ба даромад ва баромад, ҳамчунин сарфи назар намудани манбаъҳои пардохт намудани камбудии буҷа аз ҳамин ҷумла мебошанд. Дар натиҷаи пеш бурдани чунин сиёсат ҷамъбасти шаш моҳи аввал бо профитсити 0,5 фоиз нисбат ба МУД сурат гирифтааст.

Дар ҷамъбасти нимсолаи аввал тадбирҳои амалигардида таъсири мусбат ворид намуданд, дар натиҷа андози корхонаҳо ва умуман системаи андоз ба тартиб даромад. Тавре ки маълум, аз соли 2003 сар карда меъёри андоз ба даромад аз 24 то 20 фоиз кам гардид, тахсис ба соҳаи суғурта аз фонди маош барои шахсҳои юридикӣ аз 37,3 фоиз то ба 35 фоиз поин оварда шуд, ҳамчунин як қатор намудҳои андоз бекор карда шуданд.

Тадбирҳои мазкур имкон доданд, ки вазъи молиявии истеҳсолкунандагони маҳсулот беҳтар гардад. Фаъолияти сармоягузории корхонаҳо баланд бардошта шуданд. Дар нимсолаи аввал ҳаҷми сармояи худии корхонаҳо ба 18 фоиз афзуда дар ҳудуди 46 фоизро дар ҳама сармояҳои иқтисодиёт ташкил намуданд.

Дар соҳаи ислоҳоти системаи бонкӣ низ анъанаҳои хуби ба амал бароварда шуданд, фаъолияти бонкҳои тиҷоратӣ беҳбуд ёфтанд. Захираҳои тилло ва асъор афзуданд.

Дар ним соли аввал маблағи умумии бонкоҳи тиҷоратӣ ба 32 фоиз зиёд шуда гардиши қарзҳо беҳтар шуданд, ин имкон дод, ки дар зарфи шаш моҳи соли равон ҳаҷми умумии қарзҳои мавҷуда ба 36 фоиз зиёд гардад.

Боварӣ нисбат ба системаи бонк афзуд. Аҳолӣ ба ҳисобҳои депозитивӣ бештар маблағ гузоштанд, ин аз нигоҳи фоиз ба 44 фоиз расид.

Шабакаи хизматрасонии бонкӣ хеле тавсия ёфтанд, миқдори бонкҳои хусусӣ ва минибонкҳо такмил ёфтанд. Дар мӯҳлати шаш моҳи гузашта миқдори бонкҳои хусусӣ нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта ду баробар зиёд шуд. Агар дар соли 2000 дар мамлакат ҳамагӣ 12 минибонк мавҷуд бошад, алҳол шумораи онҳо ба 530 расидааст. Аз хизмати онҳо, системаи бонкҳо корхонаҳои миёна, хоҷагиҳои фермерӣ бештар истифода менамоянд.

Тадбирҳои қабулгардида оид ба мустаҳкам намудани сиёсати молиявӣ—кредитӣ ва баланд бардоштани интизоми молиявии субектҳои хоҷагидорӣ, тадбирҳои конкретии оид ба пур намудани бозори дохилӣ бо маҳсулоти рақобатбардошти ватанӣ натиҷаҳои самарабахш дар бобати инфилиятсия низ доданд. Агар дар нимсолаи аввали соли 2002 дараҷаи инфлятсия 14,4 фоизро ташкил намуда бошанд, дар соли ҷорӣ ин нишондиҳанда 4,2 фоизро ташкил намуд, ки ин ба мустаҳкам намудани мавқеи асъори миллӣ таъсири мусбат ворид менамояд.

(Давомаш дар саҳ.2)

НАВИГАРИҲОИ ВИЛОЯТИ НАМАНГОН

Мукофот ба ғолиб

Мувофиқи барномаи Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон гузаронидани рӯзҳои «Экология ва саломатӣ» дар шаҳру деҳоти ҷумҳурӣ ба анъанаи нек табдил ёфтааст. Дар давоми озмуни имсола, ки ба соли «Маҳаллаи обод» бахшида шудааст, ободониву тозагии кӯчаву маҳаллаҳои шаҳрҳо ва деҳот, тарзи солими зиндагӣ, нишондиҳандаҳои иқтисодиву иҷтимоӣ ба эътибор гирифта шудаанд.

Дар ҷамъбасти озмуни соли 2002 ноҳияи Давлатободи шаҳри Намангон ғолиби барномаи «Экология ва саломатӣ» эълон гардид. Ба ноҳияи ғолиб Ифтихорнома ва ҳамчунин мукофоти калони пулӣ—маблағи пулии арзишаш 1 миллион сӯм чанде пеш дар сурати мутантан супурда шуд.

Анҷумани меъморон

Чанде пеш дар маркази вилоят анҷумани меъморон ва мутахассисони соҳаи шаҳрсозии ҷумҳурӣ баргузор гардид. Айнан ҷои гузаронидани анҷуман интихоб гардидани Намангон бесабаб нест. Зеро солҳои истиқлол қиёфаи марказИ вилоят ва ноҳияҳо бо сохтмони биноҳои мӯҳташаму босалобати маъмуриву истиқоматӣ зебову обод гардидааст. Натиҷаи ҳамин дигаргуниҳо буд, ки вилояти Намангон ҷои гузаронидани анҷумани ҷумҳурӣ интихоб гардид.

Меҳмонон ва иштирокчиёни анҷуман дар давоми ду рӯз бо биноҳои навбунёду хиёбонҳои маркази вилоят, аз ҷумла майдони теннисбозии «Дӯстлик», варзишгоҳи болопӯшидаи универсалии «Паҳлавон», «Маҷмӯаи варзишии ҷавонон» ва иншоотҳои навсохти шаҳри Косонсой аз наздик ошно гардида ба услубҳои меъмории он баҳои баланд доданд. Дар анҷуман таҷрибаи кории оиди меъморию шаҳрсозии намангониён барои тамоми бинокорони ҷумҳурӣ чун таҷрибаи пешқадам тавсия гардид.

Натиҷаҳои хурсандибахш

Ба оғози фаъолияти корхонаи муштараки Ўзбекистон—Литва «Клайне-Текстил» моҳи апрели соли ҷорӣ як сол пур шуд. Дар ин фосилаи на он қадар тӯлонӣ корхона аз ҳар ҷиҳат ривоҷу равнақ пайдо кардааст. Корхонаи номбурда дар асоси ҷамъияти кушоди саҳҳомии бофандагию ресандагии Ҳаққулобод, дар иштироки Хонаи савдои «Рпафф-Зингер» ва бо маблағи 425 ҳазор доллари тадбиргарони литвонӣ Ж.Сейлюс ва А.Казлаускас таъсис ёфта буд. Дар корхона асосан ресмону калобаи пахтагин истеҳсол карда мешавад. Агар дар ҷамъбасти соли гузашта дар коргоҳи номбурда ба арзиши 328 ҳазор доллари ИМА маҳсулот истеҳсол шуда бошад, дар ҷамъбасти шашмоҳаи соли равон ба арзиши 547 ҳазор доллар ресмону калобаи хушсифат истеҳсол гардида ба кишварҳои хориҷӣ фиристода шудааст.

Соли равон дар корхона боз як хатти истеҳсолӣ дар асоси технологияи нав ба арзиши 2,5 миллион евро васл хоҳад ёфт. Дар натиҷа иқтидори истеҳсолии корхонаи муштарак афзуда соле ба 1,5 миллион доллари ИМА маҳсулот истеҳсол мекунад. Аз ҳама муҳимаш боз 25 нафар шахсони эҳтиёҷманд бо кор таъмин мегарданд.

А.НУРИДДИНОВ.

Қарори маҷлиси Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ўзбекистон

Дар бораи ҷамъбасти тараққиёти соҳаи иқтисодиёт ва иҷтимоиёт дар нимсолаи якуми соли 2003 ва ба ҳаёт татбиқ намудани тадбирҳо оид ба самтҳои муҳими устувори ислоҳот дар ин соҳа

1. Девони Вазирон қайд менамояд, ки дар нимсолаи аввали соли 2003 тамоили пешрафти устувори иқтисодӣ идома ёфт, пешрафти макроиқтисодӣ ва молиявӣ мустаҳкам гардид, интизоми пардохт баланд шуда мӯътадилнокии иқтисодӣ умуман ва дар ҷабҳаҳои ҷудогона пурқувват гардид.

Пешрафти даромади умумии маҳсулот (103,8 фоиз), ҳаҷми истеҳсолоти саноатӣ (105,5 фоиз) ва кишоварзӣ (103,8 фоиз) , молҳои мавриди ниёз (104,9 фоиз) ва хизматҳои пулакӣ (104,4 фоиз) таъмин гардид. Тамоилҳои пешрафти бо кор таъмин намудани аҳолӣ - 102,8 фоиз нигоҳ дошта шуд. Буҷаи давлатӣ бо даромади 0,5 фоиз нисбати даромади умумии маҳсулот иҷро гардид.

Тадбирҳои дар бобати сиёсати оид ба таъмини маблағу вом гузаронидашуда ба суръати инфляция, ки дар нимсолаи аввал 4,2 фоизро нисбати 14,4 фоизи соли 2002 ташкил дод, таъсири мусбӣ мерасонад.

Дар нимсолаи ҷорӣ даромади умумии бонкҳои тиҷоратӣ ба 32 фоиз афзуд, бозгардонии вомҳо беҳтар гардид. Эътимод ба сохтори бонкӣ-пулгузории аҳолӣ ба ҳисобҳои депозитӣ ба 44 фоиз баланд гардид.

Дар ҷабҳаи озодкунии сиёсати пул пешравии назаррас ба даст омад, унификатсияи табодули курсҳои асъор тақрибан ба даст омад, фарқи курсҳо дар байни бозори асъор ва бозори ғайрибиржавӣ аз байн бардошта шуд.

Дар нимсолаи аввали соли 2003 698 корхона ва иншоот ғайридавлатӣ ва хусусӣ гардонида шуд. Маблағи умумие, ки аз хусусигардонӣ ба даст омад, 22,5 миллиард сӯмро ташкил дод. Гардиши такрории коғазҳои қимматнок дар нимсола ба зиёда аз 1,5 баробар афзуд.

Дар соли равон 27,7 ҳазор фирмаҳои хурд, корхонаҳои хурду миёна аз нав таъсис ёфтанд, ки дар натиҷа 211,4 ҳазор ҷойи нави кор ба миён омад. Аз ҷониби бонкҳои тиҷоратӣ ва бунёдҳои ғайрибуҷавӣ барои инкишофи тадбиркории хурду миёна 104,6 миллиард сӯм, аз он ҷумла 1,7 миллиард сӯм ҳамчун маблағи аввалин барои тадбиркорони нав ҷудо гардид.

Дар айни ҳол бар дӯши тадбиркории хурду миёна 34 фоизи даромади умумии маҳсулот рост меояд ва дар ин соҳа 56 фоизи тамоми ба иқтисод банд будагон меҳнат мекунанд.

Дар фаъолияти савдои беруна пешравиҳои мусбӣ ба амал меоянд муомилоти савдои хориҷӣ дар нимсола тақрибан ба 23 фоиз, аз он ҷумла содирот ба 41 фоиз, содироти маҳсулоти тайёр ба 1,6 баробар афзуд. Дар ҷабҳаи савдои хориҷа дар ҳаҷми 530 миллион доллари ИМА салдои мусбӣ ба даст омад. Инкишофи устувори хоҷагиҳои фермерӣ таъмин мегардад. Дар давраи ҳисоботӣ дар асоси 178 корхонаҳои зараррасони кишоварзӣ зиёда аз 111 ҳазор хоҷагиҳои фермерӣ созмон ёфтанд. Сохтори ҳисобу китоб оид ба хариди маҳсулоти кишоварзӣ барои эҳтиёҷоти давлатӣ ва сохтори раёсати истеҳсолоти кишоварзӣ мукаммал мегардад.

Аз ҳисоби ҷалб намудани маблағҳо дар иқтисодиёт сохторҳои нав ба вуҷуд меоянд. Ҳаҷми маблағгузорӣ дар иқтисодиёт ба 2,6 фоиз афзуд. Зиёда аз 60 фоизи тамоми маблағҳо ба ҷабҳаи истеҳсолот гузошта шуданд. Дар нимсола маблағҳои хориҷӣ ба зиёда аз 200 миллион доллари ИМА азхуд карда шуданд.Андозаи маблағҳои мустақими хориҷӣ нисбати соли гузашта ба 1,9 баробар афзуд.

Баробари ин санҷиши ҷамъбастҳо шаҳодат медиҳад, ки бисёр имкониятҳои истифода аз захираҳо , пеш аз ҳама дар ҷабҳаи иқтидори истеҳсолии ба миён омада истифода намегарданд, равандҳо оид ба хусусигардонӣ, амиқ гардонидани ислоҳоти иқтисодӣ дар кишоварзӣ ва сохтмони умумӣ суст ҷорӣ мегарданд.

Кор оид ба иҷрои барномаҳои дар бораи хусусигардонии корхонаҳо қабул гардида бо суръати суст бурда мешаванд. Дар нимсола дар ширкати давлатии саҳҳомии «Ўзкимёсаноат» фақат ду иншоот , дар ширкати давлатии саҳҳомии «Ўзбекэнерго» танҳо се , оҷонсии оид ба матбуот ва иттилоот -чор ва дар Вазорати таълими халқ танҳо ҳашт иншоот хусусӣ гардонида шудаанд. Ин кор дар вилоятҳои Намангон, Самарқанд ва Сирдарё суст ҷорӣ мегардад.

Вазъи корҳо оид ба ҷалб намудани маблағҳои хориҷӣ ба раванди хусусигардонӣ пеш аз ҳама дар корхонаҳои бузурги ширкати миллии холдинги «Ўзбекнефтегаз», ширкати саҳҳомии «Ўзкурилишматериаллари», ширкати давлатии саҳҳомии «Ўзкимёсаноат», ширкати саҳҳомии «Ўзтелеком» ва бисёр дигарҳо ба талаб ҷавоб намедиҳанд.

Иттиҳодияи «Ўзгӯштсутсаноат» (21,6 фоиз), ширкати давлатии «Ўзфармсаноат» (22,4 фоиз), иттиҳодияи «Ўзпахтасаноат (23,9 фоиз), ширкати саҳҳҳомии холдингии «Файз» (40 фоиз), ширкати «Ўзбекенгилсаноат» (40,3 фоиз), оҷонсии «Ўзкоммунхиззмат» (40,5 фоиз) ва ширкати давлатии саҳҳомии «Ўзкимёсаноат» (40,9 фоиз) аз пешгӯиҳои муқарраршуда нисбати истеҳсоли маҳсулот қафо монданд. Ба амал татбиқ намудани 33 лоиҳа ҳанӯз оғоз нагардидааст. Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, вилоятҳои Сирдарё, Фарғона ва Хоразм иҷрои нақшаҳои дар нимсолаи якуми соли ҷорӣ пешгӯишударо ба буҷаи маҳаллӣ таъмин нанамуданд.

Кор оид ба васеъ намудани сохтори истеҳсолот дар деҳот ба дараҷаи зарурӣ бурда намешавад. Ҷорӣ намудани ислоҳоти иқтисодӣ дар сохтмони умумӣ хеле суст ҷараён дорад, вайронкунӣ дар савдои озмунӣ ҷой дорад, қимати бинокорӣ баланд нишон дода мешавад, сохтор оид ба хизматҳои лизингӣ ва лоиҳавию муҳандисӣ инкишоф намеёбад.

Дар сохтори идоравӣ ҳамчун собиқа усулҳои маъмурию фармондиҳӣ, бюрократизм, дахолат кардан ба фаъолияти хоҷагии корхонаҳо боқӣ мондааст. Ахбори ҳисоботии тақрибан истифоданашаванда бисёр ҷамъ оварда мешаванд. Сохтори мавҷудаи давлатӣ, соҳавӣ ва ҳудудии раёсат дар тамоми сатҳҳо ба пешравии кор ва ба амал татбиқ намудани ислоҳоти иқтисодӣ ва демократиконӣ монеа мегарданд.

2. Ба маҷмӯи роҳбарияти Девони Вазирон, Шӯрои Вазирони Қароқалпоқистон, ҳокимияти вилоятҳо ва ҳокимияти шаҳри Тошканд, ба вазоратҳо, идораҳо ва иттиҳодияҳои хоҷагидорӣ супурда шавад, ки дар мӯҳлати даҳ рӯз ба амал ҷорӣ шудани ислоҳоти иқтисодиро аз нуқтаи назари танқидӣ барои нимсолаи аввал дар минтақаҳо, соҳаҳо ва ҷабҳаҳои иқтисодӣ дида бароянд, чорабиниҳои маҷмӯиро ба амал татбиқ созанд, баҳри ба ҳаёт ҷорӣ намудани вазифаҳое, ки дар маърӯзаи Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон И.Каримов ва фармонҳои Президенти Ҷумҳурияти Ўзбекистон оид ба амиқгардонии ислоҳоти иқтисодӣ нишон дода шудаад, тадбирҳо андешанд:

аз 24 январи соли 2003 № ФП 3202 «Дар бораи тадбирҳо оид ба зиёд намудани саҳм ва моҳияти сектори хусусӣ дар иқтисодиёти Ўзбекистон»;

(Давомаш дар саҳ.3)

Дар бораи ҷамъбасти тараққиёти соҳаи иқтисодиёт ва иҷтимоиёт дар шаш моҳи аввали соли 2003 ва ба ҳаёт татбиқ намудани тадбирҳо оид ба самтҳои асосии ислоҳоти иқтисодӣ дар ин соҳа

Нутқи Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ислом Каримов дар маҷлиси Девони Вазирон

(Аввалаш дар саҳ.1)

Дар натиҷаи тадбирҳои қабулгардида оид ба сиёсати озодгардонии асъор амалан унификатсияи (ба шакл даровардан) курсҳои асъор ба амал омад, фарқи байни курси берун аз биржа ва бозори асъор барҳам ёфт.

Масъалаи асосии кунунӣ таъмин намудани шароит ҷиҳати нигоҳ доштани курси мӯътадили табодул буда баъди конвертатсия шудани сӯм қобили эътибор мебошад. Ин соҳа аз роҳҳои муҳимтарини сиёсати иқтисодиёти мамлакати мо мебошад. Барои ин мо ҳама шароит ва имкониятҳоро дорем.

Моҳи июн ба Тошканд намояндагони бунёди байналхалқии асъор омада буданд, онҳо тадбирҳои пешгирифтаи моро дар соҳаи озодгардонии асъор қобили қабул дониста, ба он баҳои баланд дода буданд. Оид ба таъмин намудани муовизаи асъори миллӣ якҷоя нақшаи амалиёт қабул гардид, бо муваффақият амалӣ гардондани он имкон медиҳад, ки худи ҳамин сол Ӯзбекистон ҳама андозаҳои боби VIII Шартномаи фонди байналхалқии асъорро қабул кунад.

Дар фаъолияти берунаи иқтисодӣ, дар соҳаи содирот ва воридоти амвол пешравиҳои мусбат низ ба мушоҳида мерасанд. Ҳаҷми савдои беруна дар ним соли аввал қариб ба 23 фоиз афзуд, аз ҷумла содирот ба 41 фоиз зиёд шудааст. Дар баробари ҳамин ҳаҷми содироти маҳсулоти тайёр дар зарфи шаш моҳи аввал ба миқдори 1,6 баробар зиёд шуда сахми он дар содирот то 41 фоиз нисбат ба 35 фоизи порсола зиёд шудааст. Ҷиҳати мусбат дар тиҷорати беруна ба даст омадааст, ҳаҷми он ба 530 миллион доллари ИМА расидааст. Балански пардохтӣ дар мамлакат мустаҳкам шуд. Ӯзбекистон аз рӯи ӯҳдадориҳои берунаи худ дар вақташ ҳисобу китобро баробар менамояд.

Муносибатҳои берунаи иқтисодӣ бо мамлакатҳои хориҷӣ тавсия ёфтанд, равобити иқтисодӣ бо мамлакатҳои муштараку манофеъ беҳтар шуданд. Муносибот бо мамлакатҳои хориҷи дур дар қисмати содирот қариб 77 фоизро, дар воридот 62 фоизро ташкил менамояд. Ин нишондиҳандаҳо аз он чиз ҳам шаҳодат медиҳад, ки иқтисодиёти мо ба системаи иқтисодиёти ҷаҳонӣ наздик шуда, мавқеъҳои худро боз ҳам мустаҳкам менамояд, дар мубориза рақобатҳо дар бозори ҷаҳонӣ мавқеъ пайдо менамояд.

Барои дар амал татбиқ намудани сиёсати мазкур навкунӣ ва таҷдиди истеҳсолот мавқеъи муҳим дошта, тағироти амиқи сохтори иқтисодиро аз ҳисоби ҷалб намудани сармояҳои хориҷӣ, таъсиси корхонаҳои муҷовир мусоидат менамояд, ки он ба коркарди ниҳоии маҳсулоти хоми маҳаллӣ ва аз он ба даст овардани маҳсулоти тайёр нигаронда шудааст.

Дар давоми нимсолаи аввал ҳаҷми умумии маблағгузорӣ ба миқдори 2,6 фоиз афзуда, он аз се як ҳиссаи маҳсулоти умумии дохиларо ташкил намуд. Зиёда аз 60 фоизи ҳамаи сармояҳо пеш аз ҳама ба тараққиёти соҳаи истеҳсолӣ нигаронида шудаанд.

Дар соҳаи сармояҳо тағироти ҷашмраси мусбат дида мешаванд, яъне аз 56 фоиз ба 67 фоиз баланд рафтааст. Манбаъҳои ғайри марказонидашуда мавқеи бештар ёфтанд: маблағҳои корхонаҳо, қарзҳои бонкҳои тиҷоратӣ, инвеститсияҳои бевоситаи хориҷӣ аз ҳамин ҷумлаанд.

Дар нимсола инвеститсияҳои хориҷа беш аз 200 миллион доллари ИМА -ро ташкил намуд, ки аз он 65 миллион доллараш ин сармояҳои бевосита буда, ҳаҷми он назар ба ҳамин давраи соли гузашта ба 1,9 фоиз афзудааст.

Дар давраи мавриди назар корхонаҳои нав ба кор даромаданд, аз ҷумла дар ҷамъияти саҳҳомии «Автооина» истеҳсоли оинаҳои автомобилҳо, дар «Аллатекс» маҳсулоти саноати сабук истеҳсол карда мешаванд, сохтмони стансияи компрессорӣ дар кони гази Шӯртан шурӯъ гардид, давраи аввали таҷҳизоти техникии соҳаи истеҳсоли ангиштсанг ба охир расид, истеҳсоли яхдонҳо дар ОАО «Сино» барқарор гардид. Корҳои сохтмони истеҳсоли корхонаи истеҳсолии кислотаи азотии ғайри консентрасионӣ ва селитраи амиак дар «Азот» -и Фарғона дар арафаи хатмшавист.

Дар баробари ҳамин корҳо дар чаҳорчӯбаи барномаи асотсиатсияи «Узмясомолпром» (21,6 фоиз) «Узфармпром» (22,4 фоиз), ассотсиатсияи «Узхлопкопром» (23,9 фоиз), ИА ШХ «Файз (40 фоиз), компанияи «Ӯзбекенгилсаноат», (40,3 фоиз), Оҷонсии «Узкоммунхизмат» (40,5 фоиз), ва Узкимёсаноат» (40,9 фоиз), назар ба меъёрҳои пешбинишуда қафо мондаанд.

Дӯстони азиз дар бораи ҷамъбасти нимсола сухан ронда, наметавонем қайд накунем, ки комёбиҳои деҳқонони ғаллакори мо қобили қайданд. Онҳо имсол ҳосили хуб ба даст даровparданд. Гарчанде ки шароитҳои обу ҳаво чандон мусоид набуд, деҳқонон дар мавсими ҷорӣ зарбдорона меҳнат намуда аллакай чор милиону 300 ҳазор тонна ғалла ғундоштанд. Ғаллакорони вилояти Сурхондарё дар ин бобат пешсафӣ карда аввалин шуда нақшаи фурӯши ғалларо ба давлат иҷро карданд. Меҳнаткашони вилоятҳои Андиҷон, Бухоро, Навоӣ, Фарғона, Хоразм, Самарқанд, Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон низ аз иҷрои нақшаҳои пешбинигардида бомуваффақият баромаданд. Имрӯз деҳқонони вилоятҳои Тошканд ва Намангон ҳам ӯҳдадориҳои худро иҷро кардаанд. Ғаллакорони вилоятҳои дигар низ дар арафаи иҷрои нақшаҳои хеш мебошанд.

Имрӯз дар қатори пахтакорӣ, ғаллакорӣ ҳам аз соҳаи муҳимтарини корҳои зироат ба шумор меравад. Тарзи коркарду нигоҳубини зироати ғалла пеш меравад, дар соҳаи ба вуҷуд овардани навъҳои беҳтарин корҳои селексионӣ бурда мешаванд, навъҳои серҳосили гандум, ки ба боду ҳавои мураккаб тобовар аст, ба даст меоянд, сифати ғалладона хеле беҳтар шуд, хусусиятҳои истеъмолии он тағйир ёфтанд.

Аз ҳама муҳимаш муносибати деҳқон ба замин, ба натиҷаи кори худ тағйир ёфт.

Дар мисоли соҳаи ғаллакорӣ мо дида метавонем, ки ислоҳоти муносибатҳои истеҳсолӣ ва муносибатҳои мулкдорӣ, рағбатнокгардонии меҳнати деҳқон дар деҳот натиҷаҳои азими мусбат медиҳанд.

Ҳосилнокии миёнаи ғалладона дар 5 соли охир аз заминҳои обӣ қариб ду баробар афзуда алҳол аз ҳар гект 43—45 сентнерро ташкил медиҳад. Ва ин ҳам ҳадди охир нест. Бисёр хоҷагиҳо аз ҳар гектар, аз як дарав то 75—80 сентнерӣ ғалла ғундошта истодаанд.

Соли ҷорӣ дар мамлакатамон зиёда аз 5 миллион тонна ғалла ба даст оварда мешавад. Ҳамагӣ панҷ-шаш сол пеш аз ин, чунин рақамҳои азимро дар соҳаи ғалладона фақат орзу кардан мумкин буду халос. Он вақт мо ҷиҳати ба амал баровардани Барномаи миллии мустақилии ғалларо дар мамлакатамон орзу менамудем.

Барои муқоиса ба хотир овардан аз аҳамият холӣ нест, ки дар солҳои 90—91 дар Ӯзбекистон 940 ҳазор тонна маҳсулоти дони хӯшадор истеҳсол карда мешуд, ҳосилнокии миёнаи ҳар гектар 17 сентнериро ташкил менамуд. Яъне дар ин давра истеҳсоли ғалла 5,5 маротиба афзудааст.

Бо қаноатмандии калон аз ин минбари азим мехоҳам қайд намоям, ки деҳқонони ғаллакори мамлакат, аҳли меҳнати деҳот, роҳбарони хоҷагиҳо, сарварони ноҳияҳо ва вилоятҳо дар ин бобат саҳми муносиб гузоштанд. Ниҳоят, дар ҷамъбаст гуфтан мумкин аст, ки дар ин давра Ӯзбекистон дар бобати амиқгардонии ислоҳоти демократӣ ва бозорӣ қадамҳои дилпурона ба пеш гузоштааст, дар натиҷа пешрафти бомаром ва мустаҳками иқтисодиёт таъмин мегардад, сатҳи зиндагии аҳолӣ баланд мешавад.

Мӯҳтарам иштирокунандагони маҷлис!

Дар ҳар як давраи тараққиёт ва ислоҳоти иқтисодӣ масъалаҳои нави муҳим муайян карда мешаванд, ки ба талаботи тез тағйирёбандаи ҳаёт ҷавобгӯ мебошанд, ки ин давоми мантиқии ислоҳотҳои шурӯънамудаамон мебошанд.

Зарурати дигаре пеш меояд, ки аз муносибати танқидӣ нисбати комёбиҳо ба вуҷуд омада, муаммоҳои пешомадаро муайян месозанд.

Ҷиҳати ҳал намудани вазифаҳои мазкур дар семоҳаи аввали соли ҷорӣ фармони Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон дар масъалаҳои хусусигардонӣ ва баланд бардоштани сахми сектори хусусӣ дар иқтисодиёт, амиқгардонии ислоҳот дар соҳаҳои асосӣ —зироат ва сохтмони асосӣ қабул карда шуда буданд.

Мазмуни асосӣ ва мундариҷаи фармонҳои қабулгардида қабл аз ҳама ба ин чизҳо нигаронида шудаанд:

Якум, боз ҳам озод намудани муносибатҳои иқтисодӣ ва ҷиддан маҳдуд сохтани роли давлат дар соҳаи фаъолияти иқтисодӣ, аз байн бардоштани мудохилаи маъмурии сохторҳои давлатӣ дар субъектҳои хоҷагидорӣ.

Дуввум, амиқ ва ташкил кардани ҷараёни хусусигардонӣ ва ба охир расонидани он, фароҳам овардани шароитҳои зарурӣ ҷиҳати инкишофи сектори хусусӣ дар мамлакат, хоҷагиҳои фермерӣ ва фаъолияти тадбиркорӣ, танзими системаи идоракунии корпоративии субъектҳои хоҷагидорӣ, ки ба талаботи иқтисодиёти бозорӣ ҷавоб медиҳанд.

Сеюм, қавӣ гардондани механизмҳои ҳуқуқӣ ва дигар механизмҳое, ки ба инкишофи рақобат мусоидат мекунанд, муносибатҳои байни субъектҳои хоҷагидориро дар асосҳои шартномавӣ ташаккул медиҳанд, ҳуқуқ ва масъулиятҳои тарафҳои шартномабастаро кушоду равшан муайян менамоянд.

Бори дигар таъкид кардан мехоҳам, ки ин феҳрасти пурраи мушкилҳои ҳалталаби сифатан нави марҳалаи тозаи ислоҳот набуда, танҳо муҳимтарин вазифаҳои принсипноке мебошад, ки рӯи онҳо ҳамаи мо сахт ва бо устуворӣ меҳнат кунем.

Албатта, ҳангоми қабули фармонҳо ва қарорҳои зикршуда вақти чандон зиёд сипарӣ нагардид, ки дар бобати иҷрои онҳо ягон хулосаҳо карда шавад. Дар баробари ҳамаи ин мо бо масъулият бояд дарк намоем, ки барои ин вақти беҳуда надорем.

Аз ин рӯ, аз фурсати имрӯза истифода намуда, танҳо дар он мавридҳое таваққуф намудан мехоҳам, ки моро бештар дар хавотирӣ ва аз ҷараёни татбиқи қарорҳои қабулшуда дар ҳолати ғайриқаноатмандӣ гузоштааст.

Масъалаи муҳими марҳалаи ислоҳоти ҷорӣ амиқ гардондани ҷараёнҳои хусусигардонӣ ва дар заминаи он ба вуҷуд овардани шабакаи васеи корхонаҳои хусусӣ мебошад. Бояд эътироф кард, ки дар соли ҷорӣ ин ҷараёнҳо бештар назаргиранд.

Дар баробари ин ҷараёни иҷрои корҳои барномаи хусусигардонии корхонаҳои идораҳои алоҳида ва вилоятҳо бояду шояд татбиқ намегарданд. Ҳамин тариқ дар нимсола ШДС «Ӯзхимпром» ҳамагӣ ду обектро, ШДС «Ӯзбекэнерго»—се обектро, Оҷонсии матбуот ва иттилоот—чор обектро ва Вазорати маорифи халқ 8 обектро хусусӣ намудааст. Чунин корҳо дар вилоятҳои Намангон, Самарқанд ва Сурхондарё суст пеш бурда мешавад.

Баъзе аз вазоратҳо ва идораҳо, ки дар ихтиёри худ бештари захираҳои давлатиро доранд, дар бобати фурӯши саҳмияҳои озод кор пеш намебаранд. Дар натиҷа дар нимсолаи аввал ШДС «Ӯзбекэнерго», «Озиқовқатсаноат» захираҳои худро тақрибан ба фурӯш нарасондаанд. Маблағи аз ғайридавлатисозӣ ва хусусигардонӣ ба даст меомада дар нимсолаи аввал ғайри вазифаҳои муқарраргардида миқдори зайлро ташкил намудааст:

дар ассотсиатсияи «Ӯзагромашсервис» — 6%, Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об — 3%, Госархитектстрой — 4%, вилоятҳои Самарқанд — 30%, Ҷиззах — 32%, Намангон — 36%, Сурхондарё ва Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон 38 фоизӣ.

Моро ҳамчунин имрӯз ҷалб намудани сармояҳои хориҷӣ ба ҷараёнҳои хусусисозии пеш аз ҳама корхонаҳои бузург қаноатманд намесозад. Ин пеш аз ҳама ба корхонаҳои сохтори Маҷмӯи нафту химия «Ӯзбекнефтегаз», ШС «Ӯзстройматериал», ШДС «Ӯзкимёсаноат», ШС «Ӯзтелеком» ва дигарҳо мутааллиқ аст.

Ҳанӯз механизмҳои баҳогузории амволи давлатӣ, ки бояд хусусӣ гардонда шаванд, таҳия нашудаанд. Механизмҳои фурӯши арзонгардидаи саҳмияҳои корхонаҳое, ки дар тӯли вақтҳои зиёд дар фурӯшҳои биржа ва берун аз он ба фурӯш нарасидааст, татбиқ нагаштааст.

Такроран мехоҳам таъкид намоям, ки корхонаҳое, ки тамоман фоидаовар нестанд ва ба зарари худ кор мекунанд, ба шакли идораи хусусӣ гузаронда ва ё тамоман аз байн бурда шаванд. Ин бояд шарти аниқ ва устувори сиёсати хусусисозии мо гардад.

Инак, ба худ тасаввур мекунем: беш аз даҳ сол сиёсати мақсадноки аз тасарруфи давлат баровардан ва хусусисозӣ ҷараён дорад. Тамоми обектҳои истеҳсолӣ, ки боиси таваҷҷӯҳ гардида буданд, ё саҳҳомӣ ва ё хусусӣ гаштаанд. Аз ин рӯ саволи табиӣ ба вуҷуд меояд: чаро ва барои кӣ зарур аст, ки аз ҳисоби давлат корхона ва ташкилотҳое нигоҳ дошта шаванд, ки ҳеҷ фоидае намеоранд. Ба ҳама бояд равшан гардад, ки мол бояд соҳиби ҳақиқии худро дошта бошад. Агар соҳиби он пайдо нашавад, ин корхона бояд аз байн бурда шавад.

Ба корхое, ки дар маҳалҳо дар мавриди роҳҳои оқилонаи идора ва мустаҳкам намудани он бурда мешавад, нигоҳ накарда, баъзе аз онҳо танҳо хусусияти расмӣ дорад. То ҳанӯз нуктаҳои вобастагии аъзои шӯрои нозирон аз директори корхона паси сар нагаштааст. Чунин мисолҳо дар ҶС «Аммофос» («Ӯзхимпром»), ҶС «Подёмник» («Ӯзмашсаноат»), ҶС «Ӯзмахсусавтоматика» ва «Портлатишсаноати» («Ӯзмонтажспетстрой»), «Тошканд таҷриба механика заводи» (Ӯзстройматериал), «Турон» (Ӯзбексавдо) ва ғайра ҷой доранд.

Ҳамчунин омилҳои дигари бархурд, мисли рӯихотирӣ, ки ҳангоми баррасии фаъолияти роҳбарони бисёре аз мақомоти иҷроияи ширкатҳои саҳҳомӣ роҳ дода мешаванд, паси сар нашудаанд. Чӣ гуна бояд қабул кард, вақте ки аз 379 ҷамъияти саҳҳомӣ, ки соли 2002-ро бо пастравии даромад анҷом дода, дар 345 чунин ҷамъият, ё худ 91 фоизи он роҳбарони мақомоти иҷроия дар курсиҳои пешини худ мондаанд. Гузашта аз он 28 ҷамъияти саҳҳомӣ соли гузаштаро бо зарар анҷом додаанд ва сарфи назар аз ин дар 26 чунин ҷамъият директорони иҷрогар барои соли оянда аз нав интихоб гардидаанд.

Ин мисолҳо пеш аз ҳама аз он гувоҳӣ медиҳанд, ки дар навбати аввал хунукназарӣ, сустӣ ва бепринсипии роҳбарони Кумитаи давлатии идоракунии амволи давлатӣ ва ҷонибдории тадбиргарӣ ва маҷмӯаҳои мутасаддии Девони Вазирон дар ин мавридҳо зоҳир гардидаанд. Бояд гуфт, ки кумита ҳанӯз тамоми он вазифаҳое, ки ба ӯҳдааш гузошта шудааст, иҷро карда наметавонад. Ҳамоҳангии кори он дар сохторҳои вилоятиаш таъмин нагардидааст. Дастгоҳи марказӣ ва мақомоти ҳудудии он, тавре ки аттестатсияи анқариб нишон дод, аз нигоҳи масъалаи кадрҳо бо шахсони кордон ва молики касби худ таъмин нагардидаанд. Ҳанӯз шахсони тасодуфӣ, ки вазифаҳои Кумитаи давлатии амволро дуруст сарфаҳм намераванд, дар қатори онҳо ҳастанд.

Ҳоли ҳозир қарори ҳукумат дар бобати ташаккули созмондиҳии фаъолият ва сохтори Кумитаи давлатии идоракунии амволи давлатӣ ва ҷонибдории тадбиргарӣ ва мақомоти он дар маҳалҳо, таъмини он бо кадрҳои соҳибмалака омода мегардад, дар рӯзҳои наздик қабул мешавад.

Дар масъалаи иҷрои фармон **дар бораи амиқ сохтани ислоҳот дар кишоварзӣ** чандин қарорҳои муҳими ҳукуматӣ, пеш аз ҳама дар бобати такомули сохтори идораи соҳа, сохтори худи вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об, шӯъбаҳои вилоятӣ ва ноҳиявии он қабул гардиданд.

Ҳоло чунин вазифа гузошта шудааст, ки дар муддатҳои харҷи кӯтоҳ бозсозиҳои ташкилиро дар сохтори Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об ва шӯъбаҳои ҳудудӣ, таъмин намудани онҳо бо кадрҳои шоиста анҷом диҳанд. Зарур аст, ки ҳар гуна зуҳуроти кӯшиши фармондиҳии маъмурӣ ва мудохила ба фаъолияти истеҳсолгарони кишоварзӣ аз ҷониби вазоратҳо ва дигар сохторҳои роҳбарикунанда қатъ гардад.

Таъмин намудани вазифаи хеле оддӣ — дар соҳаи тавлидоти кишоварзӣ ҳар кас бо кори худ бояд машғул гардад — хеле муҳим аст. Вазоратҳо ва шӯъбаҳои он бо кори худ ва истеҳсолгарони кишоварзӣ ва шӯъбаҳои хизматрасонии он бо вазифаи худ андармон бошанд. Ва ҳар яке вазифадор аст, ки аз рӯи масъулияти қонун бароящ вогузошта ҷавобгӯ бошад. Ва танҳо дар он сурат интизом ва натиҷаи ниҳоӣ ба вуҷуд меояд. Ҳамин тариқ ин нуктаҳо чи ба фаъолияти Шӯрои Вазирони Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, чи ҳокимиятҳои вилояту ноҳияҳо марбут мебошад. Консепсияи инкишофи хоҷагиҳои фермерӣ барои солҳои 2003-2005 омода аст ва рӯзҳои наздик мо онро баррасӣ мекунем. Дар ин маврид, пеш аз он ки қарор қабул гардад, амиқ фикр кардан ва бо назардошти хусусияти хоси он ва ҳолати ба вуҷудомадаи ҳар як хоҷагии алоҳида, ноҳия ва вилояти мамлакат чора андешидан зарур мебошад.

Пеш аз ҳама ба рушди инфрасохтори деҳот аҳамияти махсус бояд дод. Бе инфрасохтори инкишофёфта, чӣ истеҳсолӣ ва чӣ ғайриистеҳсолӣ, ки дар сатҳи замонавӣ бояд талаботи деҳот ба маънои васеи ин сухан таъмин гардад, мо пешравии ҷиддиро дар кишоварзӣ ва баланд бурдани сатҳи ҳаёти аҳолӣ тасаввур карда наметавонем.

Ҷараёни иҷрои фармон **дар бораи амиқ гардондани ислоҳоти иқтисодӣ дар сохтмони умда** боиси нигаронӣ аст. То ҳанӯз баъзе аз ҳуҷҷатҳои меъёрӣ, ки ба мағзи ислоҳот иртибот дорад, барои тасдиқ таҳвил нагардидааст. Дар натиҷа гузариш ба иҷрои корҳо ва супурдани обектҳои том дар амал хеле суст давом дорад. Ва маҳз ҳамин шакли кор чун асоси созмондиҳии бинокорӣ қабул гардидааст.

Ҷараёнҳои хусусигардонӣ, хусусигардонии моликияти давлатӣ дар ташкилотҳои пудратии сохтмон ва хусусан ташкилотҳои зараровар ва камфоида ниҳоят суст идома дорад. Аз ин боис дар баъзе вилоятҳо саҳми иштироки ташкилотҳои сохтмонии хусусӣ дар баргузории савдоҳои озмунӣ хеле паст аст. Ҳамин тариқ дар Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон ва вилояти Ҷиззах дар байни ғолибони савдо ягон ташкилоти хусусӣ ба назар намерасад. Дар вилоятҳои Қашқадарё ва Фарғона намояндагони тиҷорати хурду миёна дар байни ғолибон ҳамагӣ 20 фоиз, дар шаҳри Тошканд дар байни 34 ташкилоти ғолиби савдо 21-тоаш корхонаи давлатӣ ва ҷамъияти саҳҳомиро ташкил медиҳад.

Таҳлили танқидии натиҷаҳои савдоҳои озмунӣ ва ҳуҷҷатҳои он нишон дод, ки тақрибан дар тамоми минтақаҳо амалияи поймол намудани қоидаҳои муқарраршуда давом дорад, ки ҳамзамон шаффофияти ин мусобиқаҳои тиҷоратӣ таъмин намегардад. Дар нимсолаи якум аз ҷониби Госархитектстрой натиҷаи 12 савдои озмунӣ рад карда шудааст, ки бо риоя накардани қоидаҳои он ба амал омадааст. Аз он ҷумла дар вилояти Тошканд натиҷаи 6 савдои конкурсӣ, дар вилояти Сурхондарё 3 савдо ва дар вилоятҳои Ҷиззах, Навоӣ ва Хоразм яктоӣ савдо бекор карда шудааст.

Дар нимсолаи аввал дар натиҷаи санҷиши намояндагони Кумитаи давлатии оид ба берун овардан аз инҳисорот ва рушди рақобат нишон дод, ки аз 144 обект дар 139-тоаш қимати корҳо дар натиҷаи нодуруст гузоштани нарх баланд бардошта шуда, арзиш ва меъёрҳои харҷи масолеҳи бинокорӣ ба миқдори умумии беш аз 414 миллион сӯм ҳисоб гардидааст.

Яке аз омилҳое, ки дар сохтмони кулл ислоҳотро пешпо мезанад, вуҷуд надоштани инфрасохтори марбути бозор—ширкатҳои махсуси оид ба лизинги техника ва механизмҳои бинокорӣ, ширкатҳои муҳандисӣ, ки бо маҷмӯи мукаммали хизматҳои сохтмонию муҳандисӣ машғуланд ва дигарҳо мебошанд.

Барои таъмини мониторинги ҷараёни иҷрои се фармон ва барномаҳои самтҳои муҳими ислоҳоти иқтисодиёт комиссияи махсуси ҳукуматӣ зери сарпарастии Р.Азимов ва К.Тӯлаганов таъсис дода шудааст. Комиссияи мазкур ба ӯҳда дорад, ки вазъияти корро дар бобати иҷрои қарорҳои қабулгардида бори дигар аз нигоҳи танқидӣ таҳлил намояд ва тадбирҳои таъҷилиро дар бобати иҷрои бечуну чарои вазифаҳо ва ҷанбаҳои он барои соли 2003 чораҳо биандешад.

Дӯстони мӯҳтарам!

Самтҳои муҳими ҷараёни бозсозӣ ва таҷдиди назарро ба ҳаёти мамлакат дафъатан аз нигоҳи танқидӣ арзёбӣ намуда, мо бештар эътимод ҳосил менамоем, ки решаҳои консерватизми мо дар сохтори идораи ҷориамон мебошад. Бояд эътироф кард, ки системаи ҷории давлатӣ, соҳавӣ ва идораи ҳудудӣ дар тамоми зинаҳо мамониати қудратноке мегардад дар роҳи ислоҳоти иқтисодӣ ва демократӣ.

Бояд иқрор намуд, ки аксаран мо дар ҳавои ҳукмронии муҳити пешин ва одатҳои кӯҳнаи амрдиҳиву маъмурӣ ва системаи тавзеҳӣ мондаем.

Биёед аз нигоҳи танқидӣ баҳо диҳем ва бубинем, ки сохтори ҷории идора чи иллату бемориҳоро ба сар дорад.

Пеш аз ҳама **сарфи назар аз он, ки дар солҳои охир бисёр вазоратҳои соҳавӣ ба ҳар гуна иттиҳодияҳои хоҷагидорӣ бозсозӣ гаштаанд, ки корпоратсияҳо, ассотсиатсияҳо, компанияҳо аз ҷумлаи инҳо мебошанд, моҳият, усул ва шеваи кори онҳо амалан тағйир наёфтааст.**

Имрӯз дастгоҳи идора мисли давраи шӯравӣ кӯшиш менамояд, ки барои тамоми соҳаҳои ҳаёт масъул гардад, «ситоди» ба худ хоси соҳа гардида, ба ҷои он ки, чи хеле ки дар шарти бозори иқтисодӣ қабул гардидааст, пеш аз ҳама барои иҷрои қонунҳои қабулгардида ва қарорҳои ҳукумат ҷавобгӯ бошад.

То ҳанӯз дар кори онҳо усулҳои идораи фармондиҳию маъмурӣ афзалият дорад. Бемории доимии онҳо ташнагӣ нисбат ба татбиқи ваколатҳои ҳукумат—содир намудани ҳар гуна фармонҳо, дастурҳо, низомҳо, ҳуҷҷатҳои меъёрӣ мебошад, ки кам андар кам шахсон онро истифода мекунанд.

То ҳол онҳо аз мудохила намудан ба фаъолияти хоҷагидории корхонаҳо, дастурдиҳии мустақим, ҳатто то ҳалли масъалаҳои кадрҳо даст накашидаанд. Ҳатто то ба ҳолати хандаовар мерасад, вақте ки, масалан, идораи ассотсиатсия — мақомоте, ки корхонаҳо ихтиёрӣ таъсис додаанд — роҳбарони корхонаро таъин менамояд ва ё аз вазифа озод мекунад, ки онро худи ин шахс таъсис додааст. Ҳамзамон тибқи қонун идораи ассотсиатсия бояд зери назорати корхона, яъне муассиси он бошад.

Мушкили дигар—аз ҳад зиёд гардидани зинаҳои гуногуни роҳбарикунанда ва сохторҳо мебошад.

Таҷриба нишон медиҳад, ки ҳар гуна мақоми идоракунанда, ки дар марказ, пойтахт таъсис ёфтааст, ҳатман сохтори ба он ҳисоботдиҳандаро дар вилоятҳо ва ноҳияҳо ташкил медиҳад, ки дар навбати худ аз ҳисоби онҳо роҳбарон, муовинон ва дастгоҳи хизматрасонӣ ва инчунин, ба истилоҳ, персонали техникӣ меафзояд.

Иллати сеюм — дар ихтиёри вазоратҳо ва идораҳо нигоҳ дошта мондани вазифаҳои гуногуни тақсимкунанда, ки то ҳанӯз бисёре аз онҳо ба шакли фонд ва ё соҳибони лимит боқӣ мондаанд.

Маъмулан дар чунин ҳолатҳо ҳатто дар маҳалҳое, ки захираҳои зиёд мавҷуд аст, дефисит барои он эҷод карда мешавад, ки муҳим будани худро дар назди соҳибмансаб нишон диҳад ва албатта, ки манфиати худро фаромӯш намекунад.

Танҳо чанд мисол меоварам.

Ҳанӯз соли 1997 Вазорати маҳсулоти саноати маҳаллӣ аз байн бардошта шуда буд. Дар таркиби он сохтори махсуси «Ӯзмаҳаллийтаъминотсотиш» вуҷуд дошт, ки бо тақсими техника ва захираҳои моддиву ашёӣ дар тамоми системаи мазкур машғул буд. Бо бекор шудани вазорат ин бахш ба ихтиёри ширкати тавлидотиву тиҷоратии Тошканд «Маҳаллий саноат» дохил гардид. Дар натиҷаи ҳатулкорӣ, аниқтараш дар натиҷаи пуштибонии соҳибмансабони баландпоя ин сохтор аз пеши худ вазифаи тақсимкунии саноати маҳаллиро дар байни идораҳои ҳудудӣ ва корхонаҳои маҳаллӣ тибқи квота барои хариди ашёи хоми пахта ва маҳсулоти азнавкоркарди он соҳиб гардид. Дар натиҷа мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва гумрук фактҳои поймол намудани тартиби харидро аз корхонаҳои коркарди пахтаи маҳаллӣ нахи пахтаро харида, ба ҷои навъҳои паст ба корхонаҳои саноати маҳаллӣ нахи навъи аввал ва дуюм дода мешуд, ки бо намуди пахтаи пастсифат ғайриқонунӣ ба хориҷи ҷумҳурӣ бурда мешуд, ошкор намуданд. Имрӯз Додситонии кулли ҷумҳурӣ тамоми чунин фактҳоро таҳлил намуда, гунаҳкорон ҷазои сазовор мегиранд. Ҳоли ҳозир қарор дар бораи бекор намудани ин таркиби миёнарав қабул гардидааст. Аммо дар ин ҷо масъала боз ҳам амиқтар мебошад, ки маҳаки он дар дохили ин система дар худи механизми тавзеҳи захираҳо мебошад, ки барои арзи вуҷуд намудан ва ба шакли туфайлихӯрӣ фаъолият намудани бисёре аз ин сохторҳо шароит ба вуҷуд меорад.

Дигар мисоли равшани он сохтори «Ӯзнефтепродукт» мебошад.

То қабули қарор дар бораи аз нав созмон додани ин сохтор бо масъалаи нигоҳ доштан ва тақсими маҳсулоти нафт дар сатҳи ҷумҳурӣ «Ӯзнефтепродукт» ва дар зинаи вилоятӣ корхонаи ҳудудии унитарӣ ва дар Ҷумҳурияти Қароқалпоқистону вилоятҳо, ба ном «маҳсулоти нафти вилоят» ва дар поёнтар аз он нефтебазаҳо, зинаи сеюм ва шӯъбаҳои он зинаи чорум мебошад. Агар анборҳои маҳсулоти нафти худи хоҷагиҳоро ба ҳисоб гирем, ин аллакай зинаи панҷум мегардад.

Ва дар ҳар кадоми аз ин зинаҳо соҳибмансаб ҳаст, ки худ ҳеҷ чиз истеҳсол намекунад, аммо тамоми ваколати тақсим намуданро дар зинаи худ соҳиб мебошад. Ва ин тақсимот чӣ гуна сурат мегирад, ҳоҷати гуфтан нест. Одамон дар маҳалҳо инро аз таҷрибаи худ медонанд.

Имрӯз тамоми сохтори «Ӯзнефтепродукт» аз нав таҷдиди назар гардида, хусусан дастгоҳи марказии он ба тағйирот дучор шуд. Маҳсулоти нафти вилоят аз байн рафт. Чун шахси ҳуқуқӣ танҳо 25 нефтебаза нигоҳ дошта шуд ва боқимонда ё аз байн бурда шуд, ё ба шӯъбаҳо табдил гардид. Ин корро то охир бояд расонд, муҳимтар аз ҳама бо қатъияти том аз шахсоне бояд халос гардид, ки ин системаро мемакиданд.

Барои аз байн бурдани заминаҳои чунин омилҳо танҳо як роҳ вуҷуд дорад—механизмҳои бозории хариди захираҳоро васеъ ба амал татбиқ бояд кард. Вазорати иқтисодиёт якҷоя бо тамоми сохторҳои манфиатдор дар тӯли ду моҳ таҳлили мукаммали онро анҷом дода, ба Девони Вазирон пешниҳодро дар бобати куллан ихтисор намудани тамоми фондҳо, квотаҳо ва лимитҳо пешниҳод намуда, таносуби моддии феҳристи тасдиқшударо таҷдиди назар намуда, бисёре аз онҳоро ҳамчун ҳисобӣ нигоҳ дорад, ки барои асоснок намудани пешгӯиҳои асосии ҷанбаҳои он заруранд.

Масъалаи ҳисоботӣ будани он, ҷамъ намудани иттилоот мавзӯи дигар аст, ки он низ иллати доимии системаи идории мо мебошад.

Имрӯз масъалаи баррасии тамоми системаи ҳисоботӣ хеле муҳим аст, ки он дар соҳаи иқтисодиёт фаъолият дорад. Ва ин пеш аз ҳама барои кишоварзӣ хеле муҳим аст. Ҷамъ овардани иттилооти зиёд ва баъзан беҳуда ва нодаркор, ки амалан истифода намешавад, барои бисёр сохторҳои идории мо мазмун ва мундариҷаи асосии фаъолияти онҳо гаштааст.

Дафъатан суолро боз бояд қатъиян гузошт: танҳо он сохтори ҳисоботиро нигоҳ бояд дошт, ки барои идораи таъҷилии истеҳсолот ва татбиқи он ва ҳамчунин барои омода намудани таносуб ва дигар маводи муҳими таҳлилӣ, ки барои пешгӯиҳои ҷорӣ ва оянда зарур мебошанд.

Ҳамзамон зарур аст, ки на танҳо феҳристи ҳисоботӣ, балки ба ҷавҳар ва мӯҳтавои он амиқ сарфаҳм рафта, натиҷаҳоеро бояд рад кард, ки ба онҳо ҳеҷ гуна зарурат вуҷуд надорад ва бо назардошти ин пешниҳодро дар бораи бекор намудани иттилооти зиёдатӣ ва ихтисор кардани зинаҳои идории марбут тайёр бояд кард.

Барои ин пеш аз ҳама Кумитаи давлатии омор, мақомоти он дар маҳалҳо ва сохторҳои идорие, ки марбути вазорат, идораҳое мебошанд, ки агар ба онҳо аз мақомоти поёнӣ ҳисобот нарасад, аз бекор мондан метарсанд, масъуланд.

Ин вазифаро мо бояд чун унсури асосии татбиқи ислоҳоти маъмурӣ шиносем.

Чанде пеш қарор дар бораи ихтисор намудани ҳисоботи танҳо соҳаи кишоварзӣ ба бештар аз 60 фоиз қабул гардид. Асосе вуҷуд дорад, ки чунин имкониятҳо ва захираҳо дар дигар соҳаҳо низ ҳастанд.

Аммо ҷанбаи муҳими ин масъала дар зарур будани ихтисори хароҷоти буҷавӣ ва хоҷагӣ мебошад, ки барои нигоҳ доштани дастгоҳи идора сарф мегардад. Бубинед, ки дар куҷо захираҳои кам намудани хароҷоти буҷа ва дар оқибати кор кам намудани андоз барои корхонаҳо ва аҳолӣ вуҷуд дорад.

Боз як ҷанбаи ин масъала дар он аст, ки ҳарчи қадар дастгоҳи бюрократии давлатӣ зиёд бошад, ҳамон қадар зарурати назорат намудани маҳз ин дастгоҳ, ки аз номи давлат фаъолият дорад, пайдо мегардад. Дар натиҷа дар ҳама ҷо ҳар гуна хадамоти назоратӣ дар назди ҳокимиятҳо, вазоратҳо, Девони Вазирон, ки барои назорати фаъолияти дастгоҳи идорӣ доир ба иҷрои қонунҳо ва қарорҳои қабулнамуда вуҷуд дорад, пайдо мегарданд.

Фикр мекунам, ки ихтисори нафарҳои идораи давлатӣ ин муҳимтарин василаи мубориза бо хатари ҷиддӣ — коррупсия мебошад, ки мисли занг системаи идориро нобуд сохта, ба пойдории иқтисодӣ ва ҷамъиятию сиёсии ҳар гуна мамлакат зарари ҷиддӣ ворид месозад.

Ба назари мо ислоҳоти маъмурӣ дар кадом самт бояд татбиқ гардад? Кадом натиҷаҳои дақиқро мо аз татбиқи он ба даст хоҳем овард?

Аввал, ҷиддан ихтисор намудани нақши давлат дар идораи иқтисодиёт, кам намудани сохторҳои идораи давлатӣ ва вазифаҳо, ихтисори хароҷот барои нигоҳ доштани мақомоти идораи давлатӣ. Вазифаҳо ва ваколатҳо ҳар чи бештар аз давлат бояд ба ҷамъият, созмонҳои иҷтимоӣ, мақомоти худидораи шаҳрвандон гузарад. Ин вазифаҳо бояд на барои расмият, на барои намоишкорӣ, балки воқеӣ бояд бошад, ки бо механизмҳои мутаассир ва манбаъҳои дақиқи татбиқи онҳо устувор гардонда шуда бошад.

Аз рӯи вазифаҳое, ки дар ихтиёри мақомоти давлатии иҷроияи ҳукуматӣ нигоҳ дошта шаванд, роҳҳои дурусти иҷрои онро таҳия бояд кард, ки вазифаҳои мақомоти давлатӣ ва хизматчиёнро муайян намояд, ки онҳоро имкони дақиқан арзёбӣ намудан ва назорат кардан вуҷуд дошта бошад.

Дуюм, ин вазифаи аз мутамарказонӣ дур сохтани идора мебошад, ки ин маънои баъзе аз вазифаҳоро ба сатҳи идораҳои ҳудудӣ доданро дорад, ки дар натиҷа баъзе маъмуриятҳои барзиёд аз байн мераванд. Баланд бардоштани масъулияти ҳокимиятҳои зинаҳои гуногун барои пиёда намудани ислоҳот, барои вазъияти кор, ки дар маҳалҳо ба вуҷуд меояд, барои ҳалли масъалаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ, ҳалли масъалаҳои шуғли аҳолӣ ва баланд бардоштани некӯаҳволии мардум аз ин ҷумла аст.

Дар айни замон риояи таъмини бечунучаро ва иҷрои принсипҳои иқтисодиёти бозорӣ муҳим аст. Вагарна ин на рӯй гардондан аз маъмуриятбозӣ, балки танҳо гузаронидани он ба системаҳои поёнии идора мебошад.

Сеюм, самари сохторҳои идораи иқтисодиёт дар асоси бозсозиҳо таъмин карда шуда, ин бо ҳам омадан, ихтисор намудан ва аз байн бурдани баъзе мақомоти идоравӣ, соҳавӣ ва роҳбарии ҳудудӣ мутобиқ бо талаботи иқтисодиёти бозорӣ мебошад. Фурсате расид, ки таҷдиди назар намудани аҳамияти нигоҳ доштани на танҳо зинаҳои алоҳида, балки баъзе идораҳо, ки хароҷоти бо онҳо вобаста дар амал худро сафед намекунанд, зарур аст.

Чорум, ба дараҷаи сифатан нав бардоштани нафъи системаи идора мебошад. Зарур аст, ки сифати таҳия ва қабули қарорҳо, татбиқи механизмҳои мутаассири назорати иҷрои онҳо баланд бардошта шавад.

Татбиқи тадбирҳо дар бобати куллан ихтисор намудани шаклҳои ҷорӣ, роҳҳо ва усулҳои маъмурӣ аз ҷониби вазоратҳо, идораҳо, иттиҳодияҳои хоҷагидорӣ, роҳ надодан ба мудохилаи онҳо ба фаъолияти хоҷагидории корхонаҳо, маҳдуд намудани озодии иқтисодии субъектҳои хоҷагидорӣ зарур аст.

Панҷум, ин татбиқи тадбирҳо оид ба марҳала ба марҳала такомул додан ва баланд бардоштани нафъи корҳои системаи идораи давлатӣ дар асоси татбиқи технологияҳои коммуникатсионии мутараққии иттилоотӣ, ихтисори ҳисоботбозии нозарур ва қоғазбозии барзиёд аст. Мақсади асосии вазифа, ки мо дар пеши худ дар татбиқи ислоҳоти маъмурӣ мегузорем, ин **пеш аз ҳама** таъмин намудани тамоми системаи идораи давлатӣ бо лаҳни демократизатсия ва либерализатсия аст, ки субъектҳои ҷамъиятӣ ва хоҷагидорӣ низ шомили онҳо буда, **дуввум ин ки** тамоми ҳамаи он ба талаботи ҷории ислоҳот ва такмили мамлакат расонда шавад.

Комиссияи ҷумҳурии таҳияи пешниҳодот доир ба амиқ сохтани ислоҳоти маъмурӣ ва такомули идораи сохтори иқтисодиёт (Азимов) дар тамоми самтҳои номбурда дар муддати як моҳ барномаи мушаххасро омода сохта, онро ба баррасии Девони Вазирон таҳвил намояд.

Иштирокдорони мӯҳтарами маҷлис!

Бале, ислоҳоти системаи маъмурӣ барвақт пухта расидааст ва онро ба таъхир набояд андохт. Бе ин ислоҳот ба ҳаёт татбиқ намудани бозсозиҳои амиқи иқтисодӣ натанҳо душвор аст, балки тамоман номумкин мебошад.

Дар айни замон дар мо хаёлпарастӣ набояд вуҷуд дошта бошад, ки гӯё ислоҳот ва такомули дастгоҳи идора ин ҷараёни содда ва ҳамвор аст. Мо набояд онро фаромӯш кунем, ки ин ба манфиатҳо ва баъзан сарнавишти мудирони зиёд дахл дорад. Ва бояд тамоми тадбирҳои зарурирo барои татбиқи ислоҳоти маъмурӣ бо харҷи ҳадди ақалли иқтисодӣ ва иҷтимоӣ анҷом диҳем.

Ва боз он чиз ниҳоят муҳим аст, ки дар шароити демократизатсия ислоҳотро дар зери назорати ҷамъият амалӣ намуда, васеъ равшан намудани моҳият ва вазифаҳои онҳо аз ҷониби воситаҳои ахбори оммавӣ таъмин гардад. Ва танҳо дар ҳамон сурат мо метавонем ба самар ва натиҷае, ки аз татбиқи он чашмдор ҳастем, даст ёбем.

Дӯстони азиз!

Мо мақсади баландро дар пеш дорем, ки ин таъмини некӯаҳволӣ, шароити неки ҳаёти мардуми мо мебошад, ки дар шароите зиндагӣ кунанд, ки аз мамлакатҳои мутараққии демократӣ монданӣ надошта бошад. Ва мо ба ин ҳадаф албатта мерасем.

Ва дар ин ҷода мо наметавонем ва ҳеҷ гуна ҳуқуқро надорем, ки орзу ва умедҳои халқамонро ботил созем.

Дар роҳи ин мақсади нек барои ҳамаи шумо саломатӣ, дар коратон тавфиқ ва омадро таманно дорам.

Дар бораи ҷамъбасти тараққиёти соҳаи иқтисодиёт ва иҷтимоиёт дар нимсолаи якуми соли 2003 ва ба ҳаёт татбиқ намудани тадбирҳо оид ба самтҳои муҳими устувори ислоҳот дар ин соҳа

(Аввалаш дар саҳ.1)

аз 24 марти соли 2003 № ФП 3226 «Дар бораи самтҳои муҳими ислоҳот дар хоҷагии қишлоқ»;

аз 6 маи соли 2003 № ФП 3240 «Дар бораи самтҳои асосии боз ҳам амиқсозии ислоҳоти иқтисодӣ дар сохтмони умумӣ»;

3.Ба комиссияи махсуси ҳукуматӣ оид ба мониторинг барои ба амал ҷорӣ намудани ҳуҷҷатҳои қабулгардида оид ба амиқ гардондани ислоҳоти иқтисодӣ (Р.Азимов ва К.Тӯлаганов) супурда шавад, ки ҳолати корро оид ба иҷрои фармонҳои Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ва қарорҳои ҳукуматӣ боз як бори дигар аз нуқтаи назари танқидӣ дида бароянд ва чорабиниҳои заруриро оид ба бечунучаро иҷро гардидани вазифаҳо ва параметрҳо дар соли 2003 андешанд. Дар ҳар се моҳ ба маҷлиси Девони Вазирон маводҳои санҷиширо дар бораи рафти иҷрои фармонҳои Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон ва қарорҳои ҳукуматӣ оид ба масъалаҳои минбаъда хусусигардонӣ, баланд бардоштани нақши сектори хусусӣ дар иқтисодиёт, амиқ гардонидани ислоҳоти иқтисодӣ дар кишоварзӣ ва сохтмони умумӣ пешниҳод намоянд.

4. Ба комиссияи ҷумҳурӣ оид ба тайёр намудани пешниҳодҳо дар бораи амиқсозии ислоҳоти идоравӣ ва мукаммал намудани сохтори идоравии иқтисодӣ (Р.Азимов) супурда шавад, ки бинобар вазъияте, ки дар маърӯзаи Президенти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон И.Каримов дар маҷлиси Девони Вазирон оид ба ҷаъбасти инкишофи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ дар нимсолаи якуми соли 2003 нишон дода шудааст, дар зарфи як моҳ барномаи аниқро тайёр намоянд. Ва онро ба баррасии Девони Вазирон пешниҳод кунанд.

5. Кори ғайриқаноатбахши Кумитаи давлатии моликият ва иттиҳодияҳои истеҳолӣ, ки дар нуктаи якуми Протоколи мазкур оид ба давлатикунонӣ, хусусигардонӣ ва истифодаи активҳои давлатӣ, ҷорӣ намудани сохторҳои корпоративии раёсати корхонаҳо ва баланд бардоштани саҳми сектори хусусӣ дар ҷабҳаҳо нишон дода шудаанд, зикр карда шавад.

Ба Кумитаи давлатии моликият (Асқаров) супурда шавад, ки дар мӯҳлати даҳ рӯз механизми дар тӯли семоҳаи сеюми соли равон ҷорӣ намудани истифодаи активҳои давлатии корхонаҳои зараррасон ва аз ҷиҳати иқтисодӣ ноустуворро кор карда бароянд. Ҳамчунин тасҳеҳи давродаврии баҳои ибтидоиро, ба вуҷуд овардани сохтори иттилоотиро дар бобати ба маълумоти сармоягузорони боиқтидор расондани саҳмияҳои котировкагӣ, ҳаҷми фурӯш ва ғайра ба миён оварад.

Дар бораи натиҷаҳои корҳои гузаронидашуда ба Девони Вазирон дар моҳи октябри соли 2003-юм маълумот диҳад.

6. Ба Вазорати иқтисодиёт, Кумитаи давлатии моликият, Кумитаи оид кор бо корхонаҳои аз ҷиҳати иқтисодӣ ноустувор, Вазорати молия супурда шавад, ки дар мӯҳлати ду ҳафта ба Девони Вазирон рӯйхати корхонаҳои давлатии камдаромад, зараррасон ва аз ҷиҳати иқтисодӣ ноустуворро барои фурӯши онҳо ба сармоягузорони хориҷӣ ва ватанӣ аз қимати аввалин бо ӯҳдадории муайяни маблағ таъмин намоянд.

7. Кори Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии оби Ҷумҳурияти Ӯзбекистон (Ҷӯраев), ҳокимияти вилоятҳои Қашқадарё (Зайниев), Сурхондарё (Қодиров) оид ба амиқсозии ислоҳоти иқтисодӣ дар кишоварзии минтақаҳо тезондани суръати муносибатҳои истеҳсолӣ дар деҳот ва инкишоф додани хоҷагиҳои фермерӣ ғайриқаноатбахш дониста шавад.

Ба Маҷмӯи агроиқтисодиёти Девони Вазирон, Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об, Кумитаи давлатии моликияти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон супурда шавад, ки дар мӯҳлатҳои кӯтоҳтарин кори ташкилиро дар сохтори вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об ва сохторҳои ҳудудии он ба охир расонанд, онҳоро бо кадрҳои сазовор таъмин намоянд. Аз хусуси корҳои иҷрошуда ба Девони Вазирон маълумот диҳанд.

8. Ба Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об, Вазорати иқтисодиёт, Вазорати адлия супурда шавад, ки:

дар мӯҳлати даҳ рӯз пешниҳодро дар бобати дигаргуниҳо ва иловаҳо дар қонунгузории ҷорӣ дар бобати мукаммал сохтани шаклҳои иҷоравии хусусӣ ва сохтори хоҷагидорӣ, ҳифзи ҳуқуқ ва рағбатҳои пудратчиёни оилавӣ ва фермерҳо, ки дар асоси шартномаҳо кор мекунанд, тайёр намоянд;

якҷоя бо Суди олии хоҷагидорӣ дар мӯҳлати ду моҳ таҷрибаи санксияҳои ҷаримавиро нисбати истеҳсолгарони кишоварзӣ аз нуқтаи назари танқидӣ дида бароянд.

9. Ба Вазорати кишоварзӣ ва хоҷагии об (Ҷалолов) супурда шавад, ки аз ҷумлаи мутахассисони вазоратҳо ва идораҳои дахлдори ҷумҳурият комиссияе ташкил диҳад. Ва онҳоро ба вилоятҳои Сирдарё ва Ҷиззах ба мӯҳлати як моҳ фиристонад, то ки чорабиниҳои муайянеро дар бобати беҳ сохтани ҳолати техникии хатҳои коллекторию дринажӣ ва босифат тайёр намудани заминҳо барои киштукори зироати хоҷагии қишлоқ андешанд.

10. Ба Вазорати молияи Ҷумҳурияти Ӯзбекистон якҷоя бо компанияи суғуртавӣ супурда шавад, ки дар мӯҳлати ду моҳ тадбирҳои хизматрасонии суғуртавиро барои коркунони хоҷагии қишлоқ бо назардошти таҷрибаҳои байналхалқӣ кор карда бароянд.

11. Нишон дода шавад, ки маҷмӯи сохтмон, саноати маводи бинокорӣ, хоҷагии манзилию коммуналӣ ва нақлиёти Девони Вазирон, Шӯрои Вазирони Ҷумҳурии Қароқалпоқистон, ҳокимиятҳои вилоятҳо ва шаҳри Тошканд дар сатҳи ғайриқаноатбахши муносибатҳои бозорӣ дар соҳаи сохтмони асосӣ кор кардаанд, мавҷудияти фактҳои ғайриқонунӣ мудохила намудан ба корҳои ташкил ва гузарондани савдоҳои озмунӣ ба мушоҳида расидаанд.

Ба Маҷмӯи бинокорӣ, саноати маводи бинокорӣ, хоҷагии манзилию коммуналӣ ва нақлиёти Девони Вазирон (Тӯлаганов) якҷоя бо:

Вазорати иқтисодиёт, Вазорати молия, сохтмони давлатии архитектура ва дигар вазоратҳои дахлдор дар мӯҳлати як ҳафта ба Девони Вазирон лоиҳаи қарорҳои ҳукуматиро дар бораи такмил додани муносибатҳои хоҷагӣ дар сохтмони асосӣ ва тасдиқ намудани дастури нав ва структураи «Госархитекстрой» - ро кор карда бароянд.

Ба Кумитаи амволи давлатӣ супурда шавад, ки ҷиҳати ба охир расондани ҷараёни ғайридавлатикунонии ташкилотҳои бинокорӣ бо таъсиси ташкилотҳои хусусӣ ва корхонаҳои якҷоя дар давоми солҳои 2003-2004 тадбирҳои зарурӣ андешанд;

Ба Вазорати иқтисодиёт, Вазорати таълимоти олӣ ва миёнаи махсус супурда шавад, ки дар мӯҳлати як моҳ пешниҳодҳои худро дар бораи ташкил намудани системаи воҳиди тайёр кардан ва такмил бахшидани менеҷерҳо дар соҳаи бинокорӣ, ки ба талаботи бозорӣ мувофиқ бошанд, таҳия намоянд.

12. Ба вазорати молия (Нурмуродов), ба раиси Кумитаи давлатии андоз (Сайфиддинов), роҳбарони дар ҷойҳо будаи онҳо, Шӯрои Вазирони Ҷумҳурии Қароқалпоқистон, ба ҳокимиятҳои вилоятҳо барои дар нимсолаи аввал иҷро нашудани баъзе аз моддаҳои манбаи пешбинишудаи даромади ҷумҳурӣ ба буҷаҳои маҳаллӣ нишон дода шаванд. Ғайри қобили қабул будани иҷро нагардидани қисми даромади буҷа дар ҷумҳурии Қароқалпоқистон, вилоятҳои Сирдарё, Фарғона ва Хоразм таъкид гардад.

Ба маълумот гирифта шавад, ки бо қарори коллегияи иттиҳодияи Вазорати молия ва Кумитаи давлатии андоз, ҳокимиятҳои вилоятҳо — сардорони органҳои андози вилоят ва ноҳияҳо ба ҷавобгарии сахт то ба дараҷаи сабукдӯш намудан аз вазифаи ишғол кардаашон кашида шаванд.

13. Ба Вазорати иқтисодиёти Ҷумҳурияти Ӯзбекистон якҷоя бо вазоратҳои дахлдор ва дигар муассисаҳо дар мӯҳлати ду моҳ гузарондани ташхиси ҳамаҷониба супурда шавад ва он ба Девони Вазирон пешниҳод гардад:

барҳам додани маҳсулоти лимитнок ва квотагардида, ки дар амал ҷорист, инчунин онҳоро аз тариқи биржаҳо фурӯхтан ва аз дигар бозорҳо фурӯхтани онҳо вусъат дода шаванд;

дар бораи ихтисор намудани рӯйхати тасдиқшудаи балансҳои моддӣ, бо нигоҳ доштани аксарияти онҳо ҳамчун ҳисобӣ, ҷиҳати зарурат барои асоснок намудани параметрҳои асосии пешакӣ муайянкунанда (прогнозӣ) муфассал дида баромада шавад ва ба Девони Вазирон дар ин бора таклифҳо пешниҳод карда шаванд.

14. Масъалаи аз нав дида баромадан, ихтисор ва ихчам сохтани системаи давлатии эҳсоия (статистика) ва ҳисоботҳои идоравию соҳавӣ чун ҷузъи ба ҳаёт татбиқ кардани ислоҳоти маъмурӣ дониста шавад.

Ба Кумитаи давлатии оид ба эҳсоияи Ҷумҳурияти Ӯзбекистон якҷоя бо Вазорати иқтисодиёт, Вазорати молия ва дигар ташкилотҳои дахлдор то 1 ноябри 2003:

тамоми маълумоти ҳисоботӣ аз нуқтаи назари танқидӣ дида баромада шаванд ва ҳамон ҳисоботҳое маҳфуз дошта шаванд, ки барои идоракунии оперативии истеҳсолот ва фурӯш заруранд, ҳамчунин ҷиҳати тайёр намудани балансҳо ва дигар маводи муҳими таҳлилӣ, ки барои кор карда баромадани маълумотҳои ҷорӣ ва минбаъда заруранд, бимонанд;

ҷиҳати кам кардани ҳисоботҳои нодаркор ва истифоданашаванда тадбирҳо дида шаванд, эътибори асосӣ бояд ба моҳият ва мазмуни ҳисоботҳо дода шаванд, он нишондиҳандаҳое, ки ба онҳо талабот нест, оварда нашаванд.

15. Ба маҷмӯи Девони Вазирон, Шӯрои Вазирони Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, ҳокимиятҳои вилоятҳо ва шаҳри Тошканд супурда шавад, ки дар нимсолаи дуюми соли 2003 маҷмӯи тадбирҳоро ҷиҳати таъмин намудани иҷрои барномаи қабулгардида кор карда бароянд. То ки истеҳсоли маҳсулот ва ҳамагуна мавод дар асоси ашёи хоми маҳаллӣ сурат гирифта, истеҳсолоти худӣ вусъат ёбад, ба ҳамин мақсад сохтани корхонаҳои бо сармоя хориҷӣ барпо гашта дар ҳама минтақаҳои кишвар ба вуҷуд оварда шаванд ва онҳо барои истеҳсоли маҳсулоти тайёр (саноатӣ, дӯхтаи тайёр, трикотажӣ, чармӣ, пойафзол) махсус гардонида шаванд.

Дар бораи натиҷаҳои ин ба Маҷлиси Девони Вазирон аз рӯи ҷамъбасти соли 2003 маълумот дода шаванд.

16. Комиссияи ҷумҳурӣ оид ба тайёр намудани соҳаи иқтисодиёти кишвар ба корҳои тирамоҳӣ-зимистонии давраи соли 2003-2004 (Тӯлаганов) якҷоя бо Вазоратҳои дахлдор, дигар идораю ташкилотҳо, иттиҳодияҳои хоҷагӣ, ҳокимиятҳои органҳои маҳаллӣ вазифадоранд:

ба таври мукаммал таъмир намудани иморатҳои то соли 1991 сохташуда, бартараф намудани камбудиҳои дар ин соҳа ҷой дошта, омодагии босифати тамоми манзилгоҳҳо ба мавсими тирамоҳу зимистони соли 2003-2004;

гузаронидани мониторинги ҳармоҳа ва назорат аз рӯи иҷрои тадбирҳои тасдиқгардида доир ба омода кардани соҳаҳои иқтисодиёти ҷумҳурӣ ба мавсими тирамоҳу зимистон бо ҷалб намудани диққати асосӣ ба корҳои таъмирӣ — барқароргарии хатҳои коммуникатсионӣ ва тайёр намудани рӯғанҳои моеъ ва сахти мавриди эҳтиёҷро таъмин кунанд.

Дар бораи корҳои гузаронидашуда ба маҷлиси Девони Вазирони Ҷумҳурияти Ӯзбекистон аз рӯи ҷамъбасти нӯҳ моҳи соли 2003 маълумот диҳанд.

17. Ба Вазорати зироат ва хоҷагии об, ассотсиатсияи «Ӯзагромашсервис», «Ӯзхлопкопром» якҷоя бо Шӯрои Вазирони Ҷумҳурияти Қароқалпоқистон, ҳокимиятҳои вилоятҳо, ноҳияҳои деҳавӣ дар давоми моҳҳои июл-августи соли ҷорӣ як қатор тадбирҳои зарурии ташкилӣ-иқтисодиро бояд гузаронанд, ки онҳо ба пурзӯр кардани парвариш ва нигоҳубини ниҳолҳои пахта ва ҷамъоварии ҳосили он нигаронида шаванд, то ки он то 10 августи соли ҷорӣ ба итмом расад. Яъне тамоми корҳои таъмир ва омодагардонии базаи моддӣ-техникӣ ба қабули пахтаи ҳосили 2003 бояд тайёр карда шаванд.

18. Назорат аз рӯи иҷрои Протоколи мазкур ба Нахуствазири Ҷумҳурияти Ӯзбекистон Ӯ.Т.Султонов супурда шавад.

Рафти иҷрои корҳо дар маҷлиси Девони Вазирон аз рӯи ҷамъбасти моҳҳои январ-сентябри соли 2003 баррасӣ гардад.

Раиси Девони Вазирон
И.КАРИМОВ.

18 июли соли 2003.

Бахшида ба 12-солагии истиқлоли Ӯзбекистон

«Ӯзбекистон Ватани мост»

Дар урфият гӯянд: «ятимонро меҳрубон бош, ки худо туро меҳрубон гардад». Агар чунин аст, пас Ӯзбекистон сарзамини Аллоҳ назар карда аст. Ин сарзамин беш аз 3 миллион кӯдакону наврасонро аз вартаи гушнагӣ ва муфлисӣ наҷот додааст. Ҳанӯз дар ибтидои солҳои 20 анқариб 30 ҳазор кӯдакони бепарастормондаро аз Поволже қабул кард ва ба воя расонд. Солҳои Ҷанги дуюми ҷаҳон беш аз 250 ҳазор духтарону писаракони бар асари ҷанг ятиммондаро ба оғӯши гарми модаронааш кашид. Қисме аз онҳо узви хонадонҳо гардиданд, ба сари аксарияташон хонаҳои бачагон дасти меҳру навозиш бурд. Имрӯз чунин созмонҳоро хонаҳои меҳрубонӣ меноманд. Маҳз чунин фазилати ба худ хоси халқи Ӯзбекистон—одамдӯстдорӣ имкон дод, ки дар канори он кӯдакони бепарастормондаи беш аз 150 миллат аз Руссия, Украина, Белоруссия, Молдова,Ҷамоҳири Назди Балтика, Шарқи Дур, Лаҳистон, Испониё, Юнон ба воя расанд. Аксарияти онҳоро чӣ дар ҷумҳурият ва чи берун аз он мешиносанд. Он тарбиятдида ва таълимгирифтагоне, ки дар зиндагӣ машғули меҳнату иҷоданд, устоду мураббиёни худро бо шукру сипос ба забон мегиранд.

«Ӯзбекистони мо»—чунин ном дорад Ҷамъияти хатмкунандагони хонаҳои меҳрубоние, ки дар назди хазинаи байналхалқии ғайридавлатии «Соғлом авлод учун» созмон дода шудааст. Вазифаи ҷамъияти нав иборат аст: 1. Муттаҳид сохтани одамоне, ки айёми баччагиашон дар чунин созмонҳо гузаштааст. 2. Сафарбар намудани нирӯи онҳо ба тарбия намудани насли навраси Ӯзбекистони мустақил.

Раиси идораи Ҷамъияти хатмкунандагони хонаҳои меҳрубонии Ӯзбекистон, барандаи ордени «Дӯстлик» Станислав Мансуров—Коврименко гуфт, ки: — Мо мехоҳем бачаҳои бепарастормонда чун узви ҳақиқии ҷамъият ба воя расанд, истеъдоди худро бинамоянд, дар зиндагӣ мақоми сазовор пайдо кунанд. Дар Ӯзбекистон баъди ба истиқлол расидан ба тарбияи насли наврас рӯи эътибор гардонданд. Бачаҳои бо тақозои тақдир аз волидайн маҳрумгардида дар мадди назаранд. Сохторҳои давлатию ғайридавлатӣ якҷоя бо ин кори муҳим машғуланд. Ҷамъияти мо ният дорад, ки ба ин кори хайр саҳми худро гузорад. Охир мо — хатмкунандагони пешинаи хонаҳои меҳрубонӣ ниёзу эҳтиёҷи тарбиятгирандагони созмонҳои мазкурро хуб медонем. Давлат барои таъминоти онҳо ҳамаи имкониятҳоро истифода мебарад. Вале ин гуна бачаҳо худро дар ҳаёт нишон додан мехоҳанд. Маҳз аз ин дидгоҳ ба дастгиру муттакое ниёз доранд.

Ҳарчанд Ҷамъияти хатмкунандагони хонаҳои меҳрубонӣ хеле ҷавон аст, вале фаъолони он гуфтаниҳое доранд. Воҳӯрии авлоди нав бо собиқадорони иҷодкор дар назар дошта шудааст. Бо ташаббуси собиқ шогирдони хонаҳои меҳрубонӣ дари театри мусиқӣ-камерии «Дарвозаҳои тиллоӣ» боз гардид ва шартнома барои гузаронидани шабҳои шеърият, ки шавқи бачаҳои бепарасторро ангехта тавонад, баста шуд.

Дар толори намоишгоҳи Марказии Фарҳангистони бадеӣ нусхаҳои аслии тасвирҳои ранга, графика ва санъати амалии халқ барои бачаҳо намоиш дода мешавад. Ҳамчунин осори мусиқае танин меандозанд, ки хатмкунандагони хонаҳои меҳрубонӣ офаридаанд.

Ин ҳама ба коллексияи осорхонаи таърихии хонаҳои бачагони Ӯзбекистон дохил мегардад, ки фаъолони Ҷамъият созмон медиҳанд. Хазинаи осорхонаро ҳуҷҷату аксҳое оро медиҳанд, ки дар роҳи тарбияи бачаҳои бепарастормонда ноқили некӯкориҳои Ӯзбекистонанд. Бахшида ба 12-солагии Ӯзбекистони мустақил буклети зебое таҳти номи «Мо бо ёди баччагӣ ба сар мебарем» ба дасти нашр расиданист.

Энсиклопедияи хурди «Хатмкунандагони хонаҳои бачагони Ӯзбекистон» хонандагонро бо духтурону бинокорон, энергетику мусаввирон ва оҳангсозу омӯзгорони машҳур ошно хоҳад кард.

Хазинаи «Соғлом авлод учун», Иттиҳоди оҳангсозони Ӯзбекистон, Фарҳангистони бадеӣ ва дигар созмонҳои иҷодию иҷтимоии ҷумҳурият ба ин корҳои хайр кӯмаки бузург мерасонанд.

Собиқадори вазорати умури дохила Людмила Мусаева гуфт:

—Некукорӣ ва саховате, ки мо аз тарбиятгарони худ дар кӯдакӣ эҳсос карда будем, муттакои асосии рӯзгорамон буд. Маҳз дар он аҳд шахсияти мо ташаккул ёфтааст, ки дар муносибат ба кӯдакон ва ҷамъият як бар ҳазор мегардад.

Барои ангораи муҷассамаи «Хотираи миннатдор», ки бо ташаббуси хазинаи «Соғлом авлод учун» дар Тошканд гузоштаниянд, озмун эълон карда шудааст.

Он рамзи миннатдории самимӣ ба халқи Ӯзбекистон аз номи ҳамаи онҳое хоҳад буд, ки дар кӯдакӣ аз навозишҳои гарми модарӣ маҳрум гардидаанд.

А.ИВАНОВА,
мухбири ЎзА.

БУХОРО. *Аз рӯзе, ки дар вилоят экспертизаи тиббии меҳнат ба фаъолият сар кард, одамоне, ки ба бемории шуш ва сил дучор гаштаанд, хеле кам гардид. Экспертизаи махсусонидашудаи номбурда дар муолиҷаи ингуна беморҳо аз тамоми воситаҳои тиббӣ истифода мебарад.*

Дар сурат: *раиси экспертизаи тиббии меҳнатӣ ҷарроҳи тоифаи 1* ***Ортиқов Мардон*** *(дар мобайн) бо аъзоёни комиссия натиҷаи рентгени беморро муоина мекунад.*

Суратгир: З. ҚУРБОНОВА.

Оинаи фарҳанги миллӣ

ТОШКАНД. (Мухбири ЎзА Назокат УСМОНОВА). Ба шарофати истиқлол дар мамлакати мо ба масъалаи куллан беҳ сохтани фаъолияти созмонҳои маданӣ-равшаннамоӣ эътибори ҷиддӣ медиҳанд.

Дар ин самт Фармони Президент Ислом Каримов «Оиди куллан беҳ сохтан ва такмил додани фаъолияти осорхонаҳо» чун дастуруламал хизмат мекунад. Бино бар ин ҳуҷҷат ба масъалаи ҳифз, омӯзиши амиқ ва тарғиби васеи осори атиқаи осорхонаҳо ва бозомӯзии мутахассисони соҳа диққати асосӣ дода мешавад. Натиҷаи ин тадбирҳо дар фаъолияти осорхонаи давлатии санъати Ӯзбекистон эҳсос мегардад. Ҳарчанд аз бунёди бинои осорхона солҳои зиёде сипарӣ шудаанд, як бор ҳам рӯи таъмирро надида буд. Ҳоло бино тақозои давру замон таҷдид шудааст ва бо таҷҳизоти муосир таъмин аст.

Бояд ёдрас намоем: дар осорхона беш аз 50 ҳазор экспонатҳои нодир ҳаст, ки ба таърихи миллати мо ва дигар халқҳо алоқамандproperand. Мисолан муҷассамаҳои таърихие, ки ҳангоми кофтуковҳои бостоншиносӣ аз Варахша ёфт шудаанд, ба аҳди эҳёи Итолиё вобастагӣ доранд. Ин гуна мӯъҷизаҳои санъатро панҷоҳ соли охир мардум надидаанд.

Аз ин рӯ тамошоҳое, ки дар он экспонатҳои нодир ба намоиш гузошта мешавад, рағбатангез хоҳад буд. Ҷамоаи осорхона дар пиёда кардани Барномаи миллии тайёр кардани кадрҳо низ саҳм мегирад. Донишҷӯёни Донишкадаи миллии бадеӣ ва зебосозии ба номи Камолиддин Беҳзод, шогирдони санъати тасвирӣ ва амалии Фарҳангистони бадеии Ӯзбекистон дар ин ҷо таърихи санъати миллиро меомӯзанд ва машғулотҳои амалӣ мегузаронанд.

Ташкили намоишгоҳи мусаввирони ҷавони касбӣ низ, ки дар олами санъат роҳи худ пайдо кардаанд, ба ҳукми анъана даромадааст.

Ҷамоаи осорхона ба ҷашни 12-солагии истиқлоли ватанамон омодагӣ мегирад. Ба ин санаи муҳим намоишгоҳ доир ба мавзӯи «Санъати Ӯзбекистон—дар солҳои мустақилӣ» бахшида шудааст, ки рӯзҳои наздик ба маърази намоиш гузошта хоҳад шуд. Ҳамчунин албоми махсусе ба нашр омода мегардад, ки аз дурдонаҳои беназири осорхона нақл хоҳад кард.

Дирӯз Рӯзи забони тоҷикӣ буд

Фасоҳати сухан ҳусни забон аст

(ё худ мулоҳизаҳо андар мавқеи ҳусни сухан дар пос доштани забони модарӣ)

Пос доштани забони модарӣ, чун воситаи муҳиму воҷиб дар посдории халқ ба ҳайси воҳиди таърихӣ ва халқи соҳиби маънавияти воло, яке аз суннат ва фарзияти даркшуда ва гоҳе даркнашудаи мардум аст. Мақому мавқеъ ва тақдири таърихии ҳама гуна забонро дар марҳалаву зинаҳои мухталифи инкишоф, беҳбуд ва густаришаш ҷанбаҳои ҳусну қубҳи он, сарвати луғавӣ ва бештар унсурҳои сарфиву доираи қолабҳои наҳвии забон муайян менамоянд. Мусаллам аст, ки ҳусни баён, яъне сатҳи баланди гуфтори инсон шаҳодати сатҳи рӯшании тафаккур, доираи ҷаҳонбинӣ, малакаи суханронӣ, маҳорати наттоқӣ ва эътиқоду муҳаббати шахс ба забони модарӣ мебошад. Сухани равону фасеҳ ба гӯяндаи он ниқоби ҷозиб, ё ба истилоҳе, либоси шинаму дилкаш мепӯшонад ва сомеъ ё мутолиакунандаи гуфтаҳои пурфасоҳат лаҳзае пеши назар фарди зоҳиру ботинаш зеборо тасаввур намуда, ё ҳушу гӯш мутаваҷҷеҳи ровӣ мешавад. Гуфтан мумкин гуфтори ҷаззоб, бурровy башир ҳамеша нишонрас буда, боиси тақлид, пайравӣ ва дастгирии умум мегардад. Баъзан соҳиби сухани равону фасеҳ дар навишт бебарортар асту ва баъзан нависандагони забардаст дар гуфтори шифоҳӣ нокомтаранд. Аммо дар ду ҳолат ҳам шӯҳрати кас аз ҳусну сухану гуфтор ба даст ояд.

Хӯш, пас чӣ бояд кард, то ҷиҳати густариши забони модарӣ ноқилони забон ба ҳусни сухан таваҷҷӯҳ зоҳир намоянд? Дар ин роҳи пурзаҳмату манфиатбахш сорбони омма ҳамаи дӯстдорони забони модарӣ, устодони забону адабиёт, фозилону олимон, адибону рӯзноманигороне бояд бошанд, ки аз минбар ва саҳифаҳои воситаҳои ахбори умум халқро аз оламу одам огоҳ месозанд. Дар ҳамин қарина таъкид намудани он нуктае зарур аст, ки дар ҳама давру замон ҳусни олии сухан бо фасеҳияти том аксаран дар осори шоиру нависандагон ва ё аҳли сухан мушоҳида мегашту мегардад. Зеро онҳо ҳини тасвири маҳсули эҷоди худ ҳар як воҳиди забонро мавридшиносона бо обуранги бадеии хос истифода кунанд. Кас асари насрӣ ё назмии бадеиро мутолиа намуда, баробари ошноӣ бо сужети асар аз ҳамоҳангии вожаҳои ҳамрадиф лаззати маънавӣ мебардорад ва гоҳо мешавад, ки ангушти ҳайрат мегазад, мазмун, аҷоиб тарзи ҷумлабандиҳо будааст.

Ҳамин ҷо ногуфта намонад, имрӯз ҷавононе, ки пайраҳаи эҷодро ба самти шоҳроҳ пазируфтаанд ва ҳамвора такмилу тақвияти ҳусни баёнро ба худ санги маҳак донистаанд, кам нестанд ва ин ҳол ба кас фароҳи тоза мебахшад. Як мисоли кӯчак аз Самарқанди бостонӣ. Чанде пеш ашъори Парисо ном духтаракеро хондам ва бо камоли ифтихор метавон арз намуд, ки аз он бӯи тозагӯли пурнакҳат ба машом мерасад. Бошанд, ки ин гулаки баҳори чамани адабиёт бо диди нозуки эстетикии худ ҳамеша сарсабз ва реша ба нумӯъ гардад. Дар ин роҳ адибони ҷавони зиёде вориди адабиёти тоҷик шудаанд, ки баррасии ин мавзӯъ дар мақолаи хосе сурат хоҳад гирифт.

Лек боиси таассуф аст, ки бинобар пеш гирифтани роҳи соддакунии забони модарӣ, доираи истифодаи захираи бои вожаҳои адабӣ тангтар гардида, ниҳоят имрӯз баъзе аз ҳамзабонон дар он фикранд, ки гӯё рӯз ба рӯз ҷараёни ба забони форсии Эрону дарии Афғонистон рӯй овардани қаламбадастон таҳким меёбад. Ин ашхос мехоҳанд назму насри муосир дар паҳнои сарвати луғавии гуфтугӯии мардум пеш бурда шавад ва истифодаи вожаҳои адабиву классикию форсии тоҷикӣ хонда, аз онҳо дурӣ меҷӯянд. Аслан, назари амиқтар шаҳодат медиҳад, ки фарқ байни форсиву дариву тоҷикӣ ин рамзе аз сиёсатҳо буду ҳаст. Соддагии забон имрӯз ба дараҷае расидааст, ки масалан изҳори табрик ё ҳамдардӣ як қолаби умумӣ пайдо кардаасту баробари мутолиаи ибораи «ба муносибати» кас пай мебарад, ки ё табрик аст ё ҳамдардӣ. Ҳол он ки агар бо истифода аз захираи бои луғавии забон изҳори ҳамдардии як одам ба наздикон ё дӯсташ ҷаззобтару рангинтар рӯи коғаз ояд, боварӣ дорам на танҳо шахси тасаллиятдида ё муборакӣ, балки ҳама хонандагони он сатрҳо соҳиби як ғановати ба худ хоси маънавӣ хоҳанд шуд. Масалан ба ин тарз *«бо камоли таассуфи фаровон даргузашти волидаи мукаррамаро (қиблагоҳ) ба Шумо, бародари азиз ва гиромӣ, тасаллият арз намуда ва аз худованди маннон барои он марҳума талаби мағфират ва барои Шумо сабру шикебоӣ орзумандам».* Ё худ мисоли дигар — *«дар ин моҳи пурфайз ва босаодати рамазон, ки бори дигар дарёи шафқати офаридгор ба ҷӯш омада ва рӯзадорон бо ифтору намоз дар ғуруби хуршед дар хилвати шаб аз худованд талаби истиғфор менамоянд, бандa фаро расидани ин айёми пурбаракотро ба шумо табрик гуфта ва умедворам зиндагиро бо хушӣ ва масаррат мурур намоед».* Агар ба ин сатрҳо таваҷҷӯҳ зоҳир намоед, пай бурдан ё худ услуби ифода ба назари баъзеҳо ё даритарз ё форсиусул мерасад. Ба чунин пазируфта шудани ин тарзи иншо маҳз танг шудани доираи истифодаи сарвати луғавӣ ва дуршавии мардум аз адабиёти бостонии худ, аз адабиёти ҳамзабонони худ, лоқайдии одамон ва бахусус мутасаддиёни маърифати забону адабиёт ба масъалаи бою рангин бастану сохтани ҷумлаҳо аст. Дар асл рангоранг ифода намудани фикри кас худ як василаи равнақи ҳусни сухан хоҳад буд. Одоби сухан дар саҳифаҳои таърихи тамаддуни форсизабонон молик ба аҳамияти хоса буд ва чун забони шеъру адаб, забони фарҳанг эътироф шудани забони форсии тоҷикӣ беасос набуда,

(Давомаш дар саҳ.4)

Фасоҳати сухан ҳусни забон аст

(Аввалаш дар саҳ.3)

Гарчӣ Ҳиндӣ дар ӯзубат шаккар аст,
Тарзи гуфтори дарӣ ширинтар аст.

гуфтани шоир дар пояи воқеият ва ҳаққонӣ арзи вуҷуд кардааст.

Ҳусну фасоҳати суханро олимон, адибон, рӯзноманигорон,устодон, наттоқон, ровиён ва умуман ҳамагон, ҳар яке дар ҷудоӣ не, балки муштарак, дар пояи сарвати луғавии забони модарӣ бояд тавсиа бахшанд, яъне ҳар як тоифаи номбурдашуда набояд, ки танҳо манфиати соҳаи кории худро мадди назар қарор диҳад. Агар фаразан, адибе моилии худро ба чараёни истифодаи бештари вожаҳои шакли ҷамъи арабӣ арз намояд, корманди рӯзнома гӯяд, ки хонандаи мо ба классикон эҳтиёҷ надорад, ё корманди телевизион афзояд, ки бинандаи мо ба мазмуни гуфтор беэътибор аст, ё худ дар нашриёт изҳори ақида намоянд, ки аз вожаҳои адабӣ барои хонандаи мактаб то қадри имкон муодили соддаи онро бояд бипазирем ва ҳамин тариқ маҷмӯъ ноаён дар вартаи дурӣ аз махзани вожаҳои адабии забони модарӣ қарор ёбанд, ба гумони ман саҳви ҷиддие он ҳамаро фаро мегирад ва ниҳоят мардум рӯз ба рӯз доираи муошырати худро тангтар мебинад.

Ҳусни сухан дар ҳолате комилу фароргир хоҳад шуд, ки агар таносуби унсурҳои сарфиву наҳвӣ ва сарвати луғавӣ ҳамоҳангӣ пайдо намоянд. Нақши воқеии фанни забони модарӣ маҳз дар ҳамин нукта ифодаи худро бояд бинад, сарфу наҳви дар таълими забон пешбинишуда дар иртиботи ногусустанӣ бо луғатҳо ва осори классикӣ бояд пиёда карда шавад ва то андозае ба сарфу наҳви роиҷи тамоми ҳамзабонон мутаносибан сохта шавад. ҲАМВОРА УМДАТАРИН ВАЗИФАИ ТАЪЛИМИ ЗАБОНИ МОДАРӢ ШИКАСТАНИ ҚОЛАБҲОИ НАҲВӢ ВА УНСУРҲОИ САРФӢ АСТ, КИ БА ҲАДДЕ ШАКЛИ ШАХШУДА ДОРАНД ВА ЗАМОНИ ТАКМИЛИ ОНҲО ФАРО РАСИДА. Танҳо дар он сурат, ҳини мутолиаи фаразан, осори адибони муосири Афғонистону Эрон кас метавонад худро воқеан ҳамзабони онон донад. Дар акси ҳол се калидбадаст наметавонанд қулфи як дари махзани адабро боз карда, аз ғановати он маънӣ бардоранд. Риояи меъёр ва услуби забони адабиро аз талаботи мавҷуда ба роҳ монад қоидаҳои имло ва тарзи талаффуз, вожабандӣ, вожасозӣ, ҷумлабандӣ ва истифодаи оқилонаи захираи луғавии забонро сари ҳар вақт ба риштаи таҳқиқи кашидан аз манфиат холӣ нест. Барои мисол, таи солҳои нимаи дуввуми асри гузашта бинобар пеш бурдани сиёсати дарҳои баста мардуми сарзамини Шӯравӣ аз ҳамзабонону ҳамқавмони хориҷии худ куллан бехабар буд ва ҳарчӣ, ки дастрас буд бо он қаноат мекардем. Акнун, ки ҷаҳон моро мешиносаду мо ҷаҳонро, шунидану дидани садову симои ҳамзабонон аз кишварҳои дунё дастраси мост, магар истифодаи оқилонаи унсурҳои беҳтару мақбули ҳусни сухан аз онҳо ба нафъи кор нест? Устод Мӯҳсин Умарзода дар ин бобат мисолҳои хуб овардаанд. Имрӯз дар ҷое эрониён ё афғонҳо ба баъзе аз қоидаву усулҳои вожабандиву вожасозии мо рӯй оварда аз он истифода мекунанд ва мо низ бояд комилан ба ҷиҳатҳои мақбули баъзе унсурҳои забонӣ ва сарфу наҳвӣ оқилона рӯй оварем. Дар ин замина бояд тазаккур дод, ки тақлиду пайравии кӯркӯронаро ҳеҷ моил нестем. Бояд, ки дар ин кор маҳз ба мағзи солим сарукор дошта бошем ва мувофиқати усули талаффузии вожаҳо ба тарзи гуфтор риоя шавад.

Зимнан, ба ҷараёни таҳаввули ҳодисаҳои забонӣ ва меъёрҳои он ба таври умум услубҳои забонӣ аз қабили маишӣ, расмӣ, бадеӣ, илмӣ, рӯзноманигорӣ таъсири амиқ мерасонанд ва аз дараҷаи риояи ҳусни гуфтору сухан дар ҳар яке, сатҳи умумии одоби сухани забони модарӣ ташаккул меёбад. Таъсири тарҷумаи осор аз дигар низ ба андозаи муайян ба таҳаввули меъёрҳои забон назаррас буда, нодида гирифтани ин масъала номумкин аст. Боиси таассуф аст, ки ба туфайли ба тарҷума даст задану ҷалб шудани тарҷумонҳои бесалоҳияту тасодуфӣ коҳидани забони модарӣ бештар ба чашм мерасад. Хусусан тарҷумаҳои вожа ва вожагӣ ба забон бештар таъсири манфӣ мерасонанд. Бино бар чунин тарзи тарҷума вожаву иборaҳои ба забон номувофиқу бегона роҳ ёфта, аз гуфтори мардум ҷой меёбанд ва тадриҷан ин ҳама муҷиби коҳиши салосати сухан ва фасоҳати калом мегардад. Аз ин рӯ муҳим аст, ки ба мавҷудияти муодили баъзе вожаҳои навпайдои фанниву истилоҳоти илмӣ эътибор дода шавад. Баъзе вожаҳо дар гузашта дар забони худи мо вуҷуд доштанду танҳо ба хотири замонасозӣ ва ё кадом як қоидаи дигар шакли муосири он бо транскрипсияи аврупоӣ пазируфта шудаанд. Масалан, астрономия, дар Машриқ аз қадим фалакиёту нуҷумшиносӣ дар радифи дигар илмҳои ҷомеа мавқеи муҳим доштанд ва мавзӯи баҳси астрономия беш аз мавзӯоти онҳо нест. Зимни тарҷумаи ин ё он матлаб аз дигар забон баъзан тарзи ифодаи фикр айнан аз матни аслӣ мекӯчад ва ҳусни сухани забони модарӣ осеб мебинад.

Азбаски таъсири публисистика ва жанрҳои журналистӣ ба омма бештар аст, риояи қоидаҳои тарҷума ва тибқи меъёрҳои забони адабӣ ба дасти нашр овардани матнҳо дар саҳифаи рӯзномаҳо низ басо муҳим аст. Зеро аксарият маҳз аз рӯзномаҳо қарору фармонҳои расмии давлат ва ҳукуматро хонда ва ҳамвора дар он ҷӯйи шакли тоҷикии истилоҳоти навпайдои иқтисодиву иҷтимоии муосир мешаванд. Ва албатта ногувор аст, ки агар кас дар чунин ҳолат қаноат ҳосил накунаду ба матни аслӣ рӯй оварда, даст ба луғату маълумотномаҳо занад. Ғайр аз тарҷумаи дурусту мақбули вожаҳо, интихоби шакли дурусти ифодаи фикр ва ҷобаҷогузории ҳиссаҳои нутқ ҳам муҳим мебошад. Масалан, ҳангоми тарҷумаи пасоянди марбутии «имиз» (китобимиз, газетамиз, давлатимиз) танҳо шакли «-амон» (китобамон, рӯзномаамон, давлатамон)-ро не, балки китоби мо, рӯзномаи мо ва давлати моро низ истифода бурдан мумкин. Хусусан агар дар як ҷумла ду маротиба пасоянди «имиз» омада бошад, дар як ҳолат «...-и мо» ва дар ҳолати дигар «-амон»-ро истифода бурдан мумкин нест магар? Таваҷҷӯҳ кунед, ҷумлаи «Ёшларимиз келажагимиз таянчи»-ро дар шакли «Ҷавононамон такягоҳи ояндаамон» пешниҳод намудан ба фикри банда ҷуз лоқайдӣ ба ҳусни сухан чизе дигар нест. Ҳаддиақал 5-6 муодили тарҷумаи ҳамин ҷумла мавҷуд аст. Ниҳоят ҳини тарҷума шакл ба андозае тағйир ёфта бошад ҳам, мазмун набояд халалдор шавад. Илова бар он аз корбурди вожаҳои ҳаммаъно дар як ҷумла мазмун накоста, баръакс ҳусни баён бой мегардад. Ҷой ёфтани оҳанги гуфтори забонии матни аслӣ ҳам тарҷумаро ноқис месозад. Масалан, ифодаи «қолаверса»-ро ба шакли «мондан гирад» ё ибораи русии «более того» -ро «зиёдтар аз он» тарҷума карданро ғайр аз тахрибкорӣ дар забон наметавон чизе дигар арзёбӣ намуд. Дар хусуси ҳусни сухан ва одоби баён фикрҳои наву тозаро бояд кормандони садову симои саросари ҷумҳурӣ низ гӯянд, чун онҳо дар ин мавзӯъ борбардори асосианд ва таҷрибаву малакаи бештаре дар ин замина андӯхтаанд. Ин амали онҳо танҳо ба нафъи такмилу равнақи забони модарӣ хоҳад буд.

Аҳамияти на камтарро аз ҳусни баён дурустии нутқ молик аст. Дурустии нутқ ва истифодаи беғалати вожаҳо дар муошират тақозои муҳими ҳусни сухан аст. Аслан ҳамон нутқ дуруст ҳисобида мешавад, ки тибқи меъёрҳои мусаллам ва ҷории забон гуфта ё навишта шавад. Яъне ҳамон нутқ фасеҳу равон бошад, ки бар иловаи риояи комили қоидаҳои роиҷ муназзам, кӯтоҳ, равшан, мавзун ва муассир ба иҷро расад. Маҳз дар он сурат ҳусни сухан ва ҳусни гуфтори шифоҳиву хаттӣ ба қисми таркибӣ ва ҷудонопазири фарҳанги миллӣ табдил ёфта, ҷиҳати пос доштани забони модарӣ калиди қулфкушо мегарданд. Дар осори классикон таъкид гардидааст, ки шарафи одамӣ ба нутқ аст ва ҳар кӣ адаб дар нутқ риоя накунад, аз шараф бенасиб аст. Чун нутқ шарафи одамист, пас дурустии нутқ роҳи ҳифзи ҳамин шараф аст. Дар ин замина яке аз вазифаҳои асосии таълими забон дар мактабҳои таҳсили ҳамагонӣ бояд ривоҷи дурустии нутқ, тарбияи завқ ва такмили маҳорати суханронӣ бошад. Ин ҷо аз маҳорати суханварӣ гуфтан чӣ дар мадди назар аст? Пеш аз ҳама маҳорати суханварӣ ин интихоб ва истифодаи беҳтарин намунаҳои воҳиди забонро ифода мекунад, ки аз ҷиҳати мӯҳтаво, услуб, возеҳият ва таъсир ба ҳам мувофиқат дошта бошанд.

Умуман, ба масъалаҳои марбути рушду инкишофи забони модарӣ, ки бо баъзе сабабҳо меланганд, бояд эътибори ҷиддӣ бахшид. Ба ин ҳол бештар онҳоеро айбдор донист, ки баҳри ҳифзи мансабе ё курсие аз ислоҳи саривақтии бисёр камбудиҳо чашм мепӯшанд ё сарфи назар мекунанд. Ҳол он ки қонуну қоидаҳои мавҷуди ҷумҳурӣ аз Сарқонун то қонунҳои оид ба таълиму тарбия ва тайёркунии кадрҳо ҳамагӣ моил ба рушду равнақи забону фарҳанги тамоми сокинони мамлакат аст. Гуфтан мехоҳам, ки айб дар ош неву дар мош аст. Як зумра мансабталош ба хотири шӯҳрат ё аз даст надодани курсие роҳи хушомаду тамаллуқро пеш гирифта, ба хотири халалдор насохтани табъи «калон» -ҳои худ аз бардоштани масъалаҳои умда доир ба ҳалли қонунии (!) ин ё он муаммо, аз задани бонги изтироб худдорӣ мекунанд. Дар натиҷа манфиати як халқи том поймол гашта, таркиби забони адабии он махлут шуда, ҳусни баён дар гуфтор коҳиш меёбад. Хулоса, акнун, ки соҳиби давлати озоду соҳибистиқлолу ҳуқуқбунёд ҳастем, бояд дар такя ба нерӯи боэътимоди илмиву адабии мавҷуд ба пос доштани забони ширину рангоранги модарии худ ҳар яке саҳмгузор бошем. Ҳамчунин бо назардошти танг шудани доираи истифодаи забони тоҷикӣ дар корбарии расмӣ, таҳқиқу пӯишҳои илмӣ, тартибу танзими санадҳо дар хотир бояд дошт, ки танҳо дар сурати дуруст роҳандозӣ шудани таълими забону адабиёт муҳити инкишофи он муҳайё шуда ва аз тариқи густариши минбаъдаи донишу заковати аҳли илму адаб, маорифу фарҳанг матбуоту нашриёт, шабакаҳои садову симо, ба беҳдошти паҳлӯҳои ҳусни сухану одоби гуфтор метавон муяссар гардид. Ва дараҷаи волои ҳусни сухан бешак ба пешрафти фарҳанг, адабиёту санъати миллӣ мусоидат хоҳад намуд.

Абдуллоҳи ТОҲИРИЁН,
номзади илми таърих.

Ш. ТОШКАНД.

Назаре ба манзари «Чинобод»

Тобистони шаҳри Тошканд гарм аст, вале дар ин маскан, ки Чинобод ном гирифта, аз беҳтарин сиҳҳатгоҳҳои мамлакат ба ҳисоб меравад, худро чун дар оғӯши табиати серун ва фараҳфизо эҳсос мекунед.

Гулҳо ба сад ранг шукуфтаанд, дар ҷӯйборҳо оби зулол ҷорист, чанору сафедорони азамат қомат кашидаву шох рондаанд, шину хез ва нағмасароии мурғакони шохсор дилангез асту рӯҳафзо. Шумо, ки дар оғӯши нодираи табиатед, бовaратон намеояд, ки ин ҷо низ шаҳр, як гӯшаи зебову барҳавои Тошканди азим:

Санаторияи «Чинобод» дар ҳудуди 22 гектар майдон доман густурдааст. Дар 470 метр баландӣ аз сатҳи баҳр воқест. Иқлимаш мӯътадил — тобистон ба ҳисоби миёна 26 дараҷа гарм, зимистон низ чандон сард не...

Баъди анҷоми Ҷанги дуввуми ҷаҳон дар як қатор мавзеъҳои кишвар, ки иқлими мусоид доранду обҳои чашмасоронашон шифобахшанд, курортҳо кушода шуданд, аз қабили Чортоқ, «Тошминвод», Чимён, Қизилтеппа, Полвонтош, Ҷайронхона ва ғайраҳо. Оби чашмасори ин мавзеъҳо аз қаъри замин ба воситаи таркишҳои кӯҳӣ заҳида ба боло мебароянд ва бо худ ҷинсҳои кӯҳиеро берун меоранд, ки аз микроэлементҳои химиявӣ бой мебошанд. Ин гуна чашмаҳо асосан дар оғӯши кӯҳистон ва бари қаторкӯҳҳо воқеъ ва онҳо сарчашмаи худро аз оби барфу борон, обҳои дарёчаҳо, рӯдҳову пиряхҳо мегиранд.

Вале ҳис мешуд, ки дар худи шаҳрҳо низ воқеияти курортҳо зарур аст, ҳарчанд чашмаҳои обҳои минералиашон шифобахш надоранд.

Дар Тошкандшаҳр бунёд гардидани сиҳҳатгоҳи «Чинобод» дар соли 1948 воқеаи муҳиме дар таърихи курортология ва физиотерапияи ҷумҳурӣ буд. Дар он асосан бемороне саломатии худро барқарор месозанд, ки аз меъдаву рӯда ва органҳои ҳозима шикоят доранд.

Баъди соҳибистиқлол гардидани кишвар доманаи фарогирии муолиҷавии сиҳҳатгоҳ густариш ёфт: соли 1996 шӯъбаи «Модар ва фарзанд», соли 1997 шӯъбаи бемориҳои қанд, соли 1998 шӯъбаи гинекологӣ кушода шуд.

Сиҳатгоҳ алҳол дар як навбат 430 нафарро қабул карда метавонад. Асосан неъматҳои табиӣ дар рафъи маризиҳо истифода мешаванд, хосса обҳои шифобахш, ки олимони соҳаҳои геология, химия ва илми тибб хосиятҳои муолиҷавии онҳоро муайян намудаанд. Ин обҳо аз чуқурии 1600 метр заҳида баромада ва аз микроэлементҳои химиявии муолиҷавӣ саршоранд. Лойобҳои шифоӣ ва парафинҳо сари вақт аз кӯли Баликчии вилояти Ҷиззах оварда мешаванд. Аз анвори басуръат, ҳамчунин нури сурьаташ пасти барқ, нурҳои ултрабунафш ва лазерӣ низ истифода карда, дар ин ҷо табибон ба муолиҷаи дардҳо машғуланд ва саъй ба он мениганд, ки ҳар бемори баҳри барқарор намудани саломатӣ ба ин ҷо боумед пой ниҳода бо рӯҳи бардаму солим ба истиқоматгоҳ —назди қарибони худ баргардад.

Ба онҳое, ки дучори бемориҳои қалб ё камхунианд ё узвҳои ҳозимаашон осеб дидааст, таомҳои сабукхазму лазизе тайёр карда мешавад, ки аз гиёҳу растаниҳои шифобахш тайёр карда шудаанд. истеъмоли ин гуна ғизоҳо дар як муддати кӯтоҳ ба беморон қувват бахшида, тағйири ранги рӯ бо маънои мусбӣ дар андомашон зоҳир мегардад.

Дар сиҳҳатгоҳ 30 нафар мутахассисони баландмалакаи соҳаи тиб аз паи хизматанд. Аз усулҳои климотопрофилактикӣ, климототерапевтӣ дақиқ истифода бурда мешавад. Истифодаи ЛФК,РРС, ташхиси функсионалӣ, эндоскопия, рентген ва ҳоказо, ки сари ҳар кадом мутахассисони соҳаи худ истодаанд, мушкили беморонро осон мегардонанд. Духтурони соҳаи гинекология, мутахассисони невропотолог, кардиолог, стоматолог, УЗИ, эндокринолог, отоларинголог, отфалмолог, андролог, терапевт ва духтури бачагон дар кӯшиши онанд, ки бемороне, ки ба ин ҷо афтидаанд, аз рафъи ҳар гуна маризиҳо, ки узвҳои гуногунашон доранд, фароғат ёбанд.

Кормандон равобитро бо масканҳои муолиҷавӣ ва донишкадаҳои тиббии бонуфуз мустаҳкам намуда, маҳорати касбии худро такмил медиҳанд. Чунончӣ, вақтҳои охир 5 нафари онҳо аз курси такмили ихтисос гузашта, бо таҷрибаи бештар ба коргоҳ баргаштаанд. Ду нафар духтурон номзади илми тиб, 20 нафар дорои тоифаи олӣ ва нӯҳ нафар дараҷаи аввaланд. Аз 60 нафар ҳамшираҳои шафқат, ки дониш, таҷриба ва кулли маҳорати касбии худро аз истироҳаткунандагон ва беморон дареғ надошта, бо самимият ба дили онҳо роҳёбӣ доранд, 37 нафарашон тоифаи олӣ, дошта, 19 нафар дорои дараҷаи аввaланд, танҳо 4 нафаре, ки нав ба фаъолияти тиббӣ оғоз намудаанд, тоифа надоранду халос.

Соли гузашта дар санаторияи «Чинобод» 5614 нафар саломатии худро барқарор намуданд. Аз онҳо 4974 нафарашон бо роҳхат омадаанд. Айни замон 571 нафар бемор бо усули амбулаторӣ шифо гирифтанд.

Соли равон низ сиҳҳатгоҳ наздик 3 ҳазор нафарро қабул кард ва ҳамаи онҳо дар муддати 18 рӯзи муқаррагардида баъди гузоштани ташхисҳои дақиқ ва муолиҷаи хуб бо кайфияти аъло ба манзилҳои истиқоматии худ баргаштанд.

Хонаҳои тозаю озода ва бо ускунаҳои табобатии ҳозиразамон ҷиҳозонидаи ташхис, электрокардиография, лабораторияи клиникӣ ва биохимикӣ, рентген, ректороманоскопия ва муоинагоҳи бемориҳои занона дар хизмати мизоҷонанд ва дари онҳо ҳамеша боз, истироҳаткунандагон дар ҳар кадоме бо лафзи хушоянд истиқбол карда мешаванд.

Сиҳҳатгоҳ ду клуб дорад: яке тобистона ва дуввумӣ зимистона. Толори консертӣ дорои 240 ҷои нишаст аст. Истироҳаткунандагон аз хидмати салони аккосӣ дар вақти дилхоҳ истифода бурда ва дар фойеи майдони рақсу суруд ғубори дил бароварда метавонанд.

Тадбирҳои маънавию маърифӣ пурмазмун мегузаранд. Баҳри ҷоннок намудани фаъолият дар ин ришта гурӯҳи корӣ иборат аз ҳафт нафар созмон ёфта ва аъзоён доимо аз паи самаранок гузаронидани чорабиниҳои фарҳангианд.

Ҳама навъи асбобҳои мусиқӣ, дастгоҳҳои наворбардор мавриди истифодабарианд. Тавассути антеннаи параболикӣ дар ин ҷо шабакаҳои дилхоҳи оинаи нилгунро тамошо кардан ва фароғат бурдан мумкин.

Таомҳои хушлаззат, ғизоҳои ширин ва сервитамин низ аз омилҳои саломатианд. Инро пазандагон хуб идрок карда ва баҳри сидқан ба ҷо овардани вазифае, ки дар зиммаашон аст, ҷидду ҷаҳд доранд. Бо ворид гардидан ба толорҳои 2 ошхона, ки ҳамеша тоза ва озодаанд, баҳри дил кушода мешавад.

Сиҳҳатгоҳи «Чинообод» равобитро бо даргоҳҳои эҷодӣ низ ба роҳ мондааст. Алоқа бо нашрияҳои «Туркистон», «Нуронӣ» «Оила ва ҷамъият»,«Эрудит» ва «Қадрият» мустаҳкам аст.

Истироҳаткунандагон ба ҷойҳои таърихӣ ва ҷолиби диққати шаҳр, боғҳои истироҳатӣ, музейҳо, қасрҳои консертӣ ба саёҳат бароварда мешаванд. Тамошо аз «Боғи ҳайвонот» низ ба фароғаткунандагон, ки асосан аз вилоятҳои ҷумҳурианд, таассуроти хуб мебахшад. Онҳо аз барномаҳои консертии дастаи ҳаваскорони бадеии сиҳҳатгоҳ, вохӯриҳо, лексияю сӯҳбатҳои муфид ҳам баҳраёб мешаванд. Вохӯрӣ бо сармуҳаррири рӯзномаи «Туркистон» С. Ашӯр, корманди ширкати Садо ва Симо, шоир Ш. Қурбон, сармуҳаррири маҷаллаи «Санам» Муборак Туробова, ҳунарпешаи театр Тӯтӣ Юсуфова ва дар сиҳҳатгоҳ баргузор гардидани шаби эҷодии актриса Роза Каримова ҷолиби диққат буд. Назар ба ақидаи муовини сардухтури истироҳатгоҳ оиди муолиҷаҳои умумӣ М. Мадаминова, фаромӯшнопазиртарин лаҳзаҳо дар вақтҳои охир аз вохӯрӣ бо Шоири мардумии Ӯзбекистон Абдулло Орифов воқеъ гардид ва он нафақат ба истироҳаткунандагон, ки шоири дӯстдоштаи худро аксар бор аввал аз наздик медиданд, балки ба кулли иштирокдорон аз қабили ходимони сиҳҳатгоҳ низ таассуроти амиқ бахшид.

Муовини сардухтур Мақсуда опа ба суханаш изофа медиҳад, ки дар ин ҷо ҳар як истсироҳаткунанда вақти худро хушу фароғатнок ва пурмазмун мегузаронад. Бо ифодае, ки касе барои зиқшавӣ вақт надорад.

Дари китобхона ҳам, ки 5407 адад китобҳои гуногунро дар ихтиёр дорад, ба рӯи иситроҳаткунандагон ҳамеша боз. Ба 32 номгӯи нашрия обуна шудаем...

Чизи ҷолиби диққат он аст, ки аз истироҳаткунандае шикоят ё арз наафтидааст. Сатрҳои миннатдорӣ бошанд, чанд китоб.

Дигар, «Чинобод» дар соли 2002 «Беҳтарин санаторияи сол» дар ҷумҳурӣ эътироф гардид. Якчанд нафар, аз қабили номзадҳои илми тиб Абдулваҳҳоб Носиров ва Назира Шайхова ва барандаи медали «Шӯҳрат» Мақсуда Мадаминова чун духтурони ҳозиқ дар тамоми ҷумҳурӣ шинохта шудаанд.

Вақте бо истироҳаткунандагон аз хусуси беҳтарини духтурон сӯҳбат мекардем, онҳо қаблан номи Холида Очиловаро ба забон овардаанд. Инак, мо дар ҳузури апаи Холида, вале ӯ дар бораи худ не, дар бораи дигарон ҳарф мезанад— дар тавсияи ҳамширагон Ӯғилой Очилова, Лютсия Ҷумъақулова, Зӯҳро Расулова, ки вазифаи дар зиммаи доштаи худро сидқидилона ба ҷо оварда, то ин ки меҳру ҳисси дилкашолии истироҳаткунандагон ба «Чинобод» боз ҳам афзунтар гардад, самимият, муҳаббат ва ҳарорати қалби худро нисори онҳо месозанд.

Муҳаммад ШОДӢ.

Ҳар сол байни мудираҳои муассисаҳои томактабии ноҳияи Чуст озмун-азназаргузаронии ба худ хос гузаронда мешавад. Дар он аз ҳамаи муассисаҳои томактабии ноҳия, мутахассисон иштирок мекунад.

Дар сурат: *ҷонишини ҳокими ноҳияи Чуст* ***Моҳира Ҳайдарова*** *ба ғолиби озмуни навбатии «Мудира-2003»* ***М.Қурбонова*** *Ифтихорномаи ҳокимиятро месупорад.*

Суратгир: А. МУРОДОВ.

Дарди ишқ гарон аст

Ҷавонмарди ҳузарбе, ки дар наздикии Маскав истиқомат дошт, рӯзе бо дӯстдоштааш ҷангу ҷидол карда, сари ҷаҳл тамоми номаҳои иншокардаи ӯро дарронду ба сатил андохта сӯхт. Ва худро ҳамон лаҳза чунон бахтиёр ҳис намуд, ки ба сари дастархон нишаста, бе газак як шиша арақро ба ҷиғилдон «равона» сохт. Ва беҳушу беёд хобаш бурда монд.

Шароран қоғазҳои сӯзондашуда ҷон гирифта, ба рӯзномаи болои миз гузашт, баъд палос дар гирифт...

Алқисса, бар асари ҳарорати баланд ва бӯи димоғсӯзи дуд чашмонашро кушода, бо илоҷе худро ба берун гирифт. Вале ба касофати хатҳо аз маъвояш батамом маҳрум гашт. Зеро ҳама чиз ба хокистар табдил ёфта буд.

Шим фанд дод

Яке аз тадбиргарони номдори чиноӣ ҷаноби Лӣ аз ба имзо расондани шартномаи муҳим бо ҳамкори хориҷиаш

Олами Садранг

маҳрум гашт, ки айбдори асосӣ шиму камараш мебошад. Зеро ҳамин ки ҷаноби Лӣ ба утоқи корӣ даромад, дар муқобили ҳамкораш, ки аз ҷинси латиф буд, ҳангоми дастфишорӣ зери бори хиҷолат монд. Камари напи-наваш кушода шуду шим ба поин рафт. Зан аз ғояти шарму ҳаё рӯ ба дигар сӯ тофт.

Лӣ ба ҳоҷатхона рафта, камарашро баста омад. Вале ҳолати болоӣ такрор шуд. Ҳамкори ба аспи ҷаҳл саворшуда аз имзои шартномаи арзишаш 150 ҳазор доллари ИМА рӯ гардонда, рафт.

Алами Лӣ тоза шуд. Вай аз болои корманди савдо, ки ба ӯ камари беҳосиятро фурӯхтааст, ба маҳкамаи суд хати шикоят бурд. Ва барои расондани зарари маънавиву моддӣ талаб намуд, ки фурӯшанда 25 доллар ҷарима пардозад.

Нахуствазир шайдои мултфилмҳо

Сарвари ҳукумати Британиё ба қарибӣ дар мултсериали машҳури «Симпсонҳо» ба нақши Тони Блэр овоз дод. Яъне қаҳрамони он ҳамному ҳамфамилияи ӯ мебошад. Маълум аст, ки Михаил Горбачёв ва Билл Клинтон дар афсонаи симфонии «Петя ва Гург», ки дар студияи филмҳои Шветсия ба навор бардошта шудааст, иштирок карда буданд. Сарвари ҳукумати Британиё ба ин кор ба хотири он, ки аз онҳо камӣ надорад ва гуноҳи ӯ нест, ки мултфилмҳоро дӯст медорад, даст задааст.

Бино ба иқрори наздикони Нахуствазир вай рӯзе мӯйи худро ба тарзи симпсонӣ гирифта, ба хона омадаасту бо оҳанги шӯхӣ ба ҳамсараш гуфтааст: бубин, ана ҳамин мӯйи ман чун себи дукафон ба ту монанд аст.

Аз ин суханон ҳамсараш ранҷида, тамошои мултфилмҳоро барои вай манъ кардааст. Баъди он Блер мултфилмҳоро рустӣ медид. Лекин ҳамин ки ҷойҳои таъсирбахшашон фаро расид, садо бароварда сирашро ошкор месохт.

Асрори ғорҳои куҳан

ҶИЗЗАХ. (Мухбири ЎзА Т.Бекназаров). Дар ноҳияи Бахмал нақши биноҳои таърихии тамаддуни кӯҳан пайдо шуд. Бар асари ҷустуҷӯҳои бостоншиносие, ки дар хоҷагии кооперативии «Гулбулоқ»-и деҳаи Дашти Каранчӣ бурда шуд, биное пеши назар омад, ки аз ибодатгоҳи қадимиён дарак медиҳад.

Дар баландиҳои деҳа, ки Еттиғозитеппа ва Иккиғозитеппа ном доранд, ғору роҳҳои зеризаминӣ то имрӯз маҳфуз мондаанд. Корманди илмии пажӯҳишгоҳи дар Самарқанд будаи Фарҳангистони улуми Ўзбекистон, номзади илмҳои таърих Мухтор Пардаев гуфт: Ошкор гардид, ки ғорҳои мазкур ибодаткадаи зеризаминӣ буда, анқариб ду ҳазор сол қабл сохта шудаанд. Мо ҳоло тадқиқоти илмиро вусъат бахшиданием. Дар асоси хулосаҳои олимон иншооти зеризаминии Дашти Каранчӣ ба рӯйхати ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангии Ўзбекистон дохил карда шудааст.

Хабарҳо аз Тоҷикистон

Демократиконии ҷомеа, таъмини ҳуқуқ ва озодиҳои шаҳрвандон

Мавзӯи мазкур дар мулоқоти Раиси ТАҲУ Яап де Хуп Схеффер ва Президенти Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмонов асосӣ буд. Раиси кунунии ТАҲУ, вазири корҳои хориҷаи Нидерланд Яап де Хуп Схеффер дар Душанбе бо вазири корҳои хориҷии Тоҷикистон Талбак Назаров низ вохӯрд. Ӯ ба дигар мамлакатҳои Осиёи Марказӣ ҳам ташриф меоварад.

Нархи гази табиӣ боз боло рафт

Дар Тоҷикистон бо Қарори ҳукумати кишвар нархи истифода аз гази табиӣ боз ду баробар баланд шуд. Тавре, ки сардори раёсати «Тоҷикгаз» М. Искандаров хабар дод, ба ҳар як метри мураббаъ гази табиӣ ба ҷои 10 сомонӣ, акнун 20 сомонӣ пардохт мебояд. Зеро нархи харид ва интиқоли газ қимат аст.

Дар ним соли аввал дар ҳудуди ин мамлакат 75 фоизи меъёри солона истифода шудааст. (Яъне, 370 млн. м3). (Миқдори умумии қарз, аз ин ҳисоб, 130 миллион сомонӣ 80 фоизи онро қарзҳои аҳолӣ ташкил менамоянд.

Қисмати асосии гази табии аз тариқи «Узтрансгаз» дар доираи қарордоди байни ҳукумати Ўзбекистону Тоҷикистон ворид мегардад. Камтар аз 20 фоиз аз Туркманистон будааст.

Ҳисоби маводи нашъа ба тонна гузашт...

Дар давоми шаш моҳи аввали соли ҷорӣ дар сарҳади Афғонистону Тоҷикистон 40 ҳодисаи вайрон кардани сарҳад ба қайд гирифта шуд, 77 вайронкунандаи сарҳади давлатӣ асир гирифта шуд. Дастаҳои сарҳадбон 16 маротиба ба ҷанги зидди қочоқбарон аслиҳа ба кор бурдаанд. Мувофиқи маълумоти сардори шӯъбаи матбуоти қӯшунҳои сарҳадии Россия дар Тоҷикистон А.Кондратов, зиёда аз 2500 килограмм маводи нашъаовар, аз он ҷумла, 1614 килограмм героин тавқиф шудааст. 90 фоизи ин маводи нашъа аз ҳудуди сарҳадоти Москва ва Панҷ ба даст даромадаанд.

Хавфи обхезӣ ҳанӯз боқист

Дар корҳои мустаҳкам намудани соҳилҳои оббаро, дар қисматҳои хавфноки дарёи Зарафшон, зиёда аз 200 нафар мутахассисон, 60 адад техника дар 8 ҷой ҳанӯз бо ҷаҳд фаъолият мебаранд. Чунки то ба ҳол чанд деҳоти назди соҳил аз хавфу хатари облахшкунӣ эмин намебошанд. Сардори трести обёрии «Зарафшон» Шириншоҳ Шафоатов мегӯяд, ки аз сабаби гармии ҳаво яххои кӯҳӣ аз ҳад зиёд об шуда, сатҳи об дар Зарафшон торафт баланд мегардад, хавфи вайрон шудани оббандҳо, об зер кардани заминҳо меафзояд. Норасоии мутахассисон, техника эҳсос мешавад.

Ҷилои атласи Хуҷанд

Иттиҳодияи саҳҳомии «Хуҷандатлас» дар зарфи шаш моҳи аввали соли равон ба маблағи 253,8 ҳазор сомонӣ маҳсулот баровард, ки ин назар ба ҳамин давраи соли пор 18,7 фоиз зиёд аст. Сариқтисодчии корхона Муаттар Латифова таъкид намуд, ки ин комёбӣ аз талаботи аҳолӣ ба маҳсулоти корхона сарчашма мегирад.

— Дар корхона, — мегӯяд ӯ,— аз моҳи январ то июн 9,7 ҳазор метр шоҳивор, 15,1 ҳазор метр матоҳои пахтагӣ, 3,9 ҳазор метр дигар маҳсулот баровард. Маоши кормандон ба 35 сомонӣ расид, ки он назар ба маоши порсолаашон 21 сомонӣ зиёдтар аст.

Нуқтаҳои нави пулгузаронӣ

Дар Тоҷикистон чор нуқтаи нави қабули пул барои ба дигар ҷой интиқол додан аз системаи МОГОМ ба кор сар кард. Боз як нуқта дар Душанбе ба кор оғоз намуд. Интиқол намудани пулҳои русӣ (рубл) ва асъори хориҷӣ аз ҳудуди ДММ ва Россия ба Тоҷикистон бо роҳи осонтарин ва қулай сурат мегирад. Системаи МОГОМ, ки аз ҷониби Трестбанки Москва ҷорӣ шудааст, барои онҳое, ки дар Россия машғули коранд, ниҳоят қулай аст.

Нуқтаҳои мазкур барои интиқоли пули шахсони алоҳида (ҷисмонӣ) дар Россия ва мамлакатҳои узви ДММ ба 650 расидаанд.

«Туркистон-пресс» — «Варорӯд».

Овози тоҷик

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.
Тожик тилида нашр этилади.

Сармуҳаррир
Шерпӯлод ВАКИЛОВ

Рӯзнома ҳафтае ду маротиба: рӯзҳои чоршанбе ва шанбе чоп мешавад.

Рӯзнома дар компутерхонаи идора чинда, саҳифабанд гардид.

Ҳаҷми насри бадеӣ, очерку мақола аз 5 саҳифаи чопи ду интервалӣ ва шеър аз 50 мисраъ зиёд бошад, идора қабул намекунад. Рӯзнома ба мактубҳои интишорнашуда ҷавоб намегардонад.

Рӯзнома дар Кумитаи давлатии матбуоти Ўзбекистон номнавис гардидааст.
Тартиби номнависшуда № 16. Г - 577
Теъдоди чоп 1100. 1 2 3 4 5 6

Ҳисоби сурати мо дар бонк:
Ҳ/С 20212000800101767001,
МФО 00423. Шӯъбаи Меҳнати ЖСБ дар шаҳри Тошканд.

Муҳаррири навбатдор: М. ОТАХОНЗОДА.
Мусаҳҳеҳон: ДОДОБОЕВА М. ФАЁЗОВА Т.
Саҳифабанд: Х. ТӮХТАЕВА.

Нишонии мо:
700047 ш.Тошканд, кӯчаи Матбуотчилар, 32.
Телефонҳо: қабулгоҳ 133 - 82 - 83; шӯъбаи мактубҳо ва корҳои оммавӣ 136 - 57 - 28.
Индекси обуна 170.
Матбааи табъу нашри Ширкати саҳҳомии «Шарқ», нишонии корхона: кӯчаи Буюк Турон, хонаи 41.